

2014

1

અસ્તીવના

‘સમૂહ’ નામે જે કાચપુરિના જાણક પડે છે, તે કાચે પેશિમે મોટા જાજ માથા કળાપુરના સમીન મિર્કાવપાટમાં કળાપો છે. તે સમયના કાળજેતમાં જે કાંઈ કળાકર્તું, તેમાં એક પ્રકારનું કુચલમય કળાનું કોણસ કનું, જ્યારે ‘જનુ’ ન્હાઈ જે રિયો પાદ કનું કનું, જ્યારે એક કળાવો દેખાઈ ખરો થાય છે. કળાવના જાણ જાણપ્રાદેશી કાચ કળિપ કળે કળાવના કાંતપ્રાદેશી મળીમાં તીન કળે જે રસ કાળુના મળવો તેના જા કાચમાં કાંતજા કળાવના રિના નહીં છે.

‘આવો આવો કુશી રૂઝ કાલિયોમે’ થી માંડીને ‘આવો આવો આવો ! કુશીમે’ કુશીનાં નાનાં મોટાં કાચોમાં ખનિજ, પાણી અને વનસ્પતિથી માંડીને નાના મોટા કુદ મુદ, જ્યાં પ્રાણીજીમાં જળે એક પ્રકારની લ-મયના સામે કોણ કળાવનાની, જેમાં પ્રાણેનું કિત-વ વિષયેનના સામે કોરી કોરીને કિતનું કોણ કોરી કાંણી રસ કુશી, કાચ પળ કોરે તે કાંતકાળનું કુશી કાંતમાં જાણર આપનું કુશી રસ જ છે ને ! આવી જ કાળુખીજીને કીક કળું કાં- કવિ જળે છે, પલા નથી. ‘વાડીમાં એક કોણ કાંતનાર મળિયો, વિદ્યાન જેતમાં મહેનત કરેના જેતમજર, દરિયામાં વડાજી કાંતો ખજાસી જાણા વડેલી ખેડમાં પડીએ કાળુ કળાની એક વિદ્યા ન્હાઈ રસવંદુરિત વાણી જાણર કોરે છે, ત્યારે કળાવની કળોગમ સત્તા કાળેનું કાળ મેરે છે અને મોટા મોટા કવિઓનેય દંડાવી દે તેનું કાળ ન્હાઈ દે છે, આખરે તે વાળીકે જેવા આખરે પળ કુશીનાં કળોની પ્રેમીની સદમ કાળે જ પાળા છે ને !

‘સન્મુદા’ ધાનમાંથી અગમ પ્રથમ ગણેલાં
 ‘પાપનું પ્રાપ્તિન’ : ‘વશિષ્ઠ પ્રતિષ્ઠમયુ’ તથા ‘પતિન
 પત્ન્ય આ સારે સમ લીધેલ છે. આ તરંગે પુત્રી પુત્રી કદાચ
 સાધકોનાં પ્રતિષ્ઠમયુ છે. પ્રતિષ્ઠમયુ એટલે ‘પાપ કરીને
 ક્રિયાઓનું ચિંતન કરવું.’ જે બધો થઈ દોષ ને આ રીતે
 આવે છે; ને તરત તેની સાકારી થઈ જાય છે. સન્મુદા
 કાચો જે આત્મમસ્તીમાં લખાયાં છે, તેમાં આ કાચોને
 સમાવેશ; તત્ત્વચિંતનમાં સારો ઉદ્દેશ કરશે અને આળગને આગ
 વધવામાં સાધકને ખૂબ મદદગાર થઈ પડશે.

‘સન્મુદા’ એ કંદરતનાં અનન્યાં દરેકોમાંથી સદગત્ભાવે
 સ્ફુરેલા શબ્દોની ગૂંથણી માત્ર છે. વાચકો એને એ ભાવે જોઈને રસ
 લૂંટવા મથશે, તો એમને પણ ‘રસાત્મક’ વાક્ય-કાવ્ય’ કાવ્યની મૂળ
 વ્યાખ્યાનું સંવેદન સ્વયં થવા લાગશે. એ શ્રદ્ધાથી આવાં શ્રોતાંક
 કાવ્યોને બદાર પાડવાનો શ્રી મનુ પંડિતનો ઉમંગકો સદગ થાઓ એ જ
 પ્રભુપ્રાર્થના.

ઉમરકુંઠ તા. ૧૧-૫-૬૦

૨.

‘સંત્યાલ’

ક્રાંતિ સત્ય, સર્વધર્મ ઉપાસના,
માલિની હૃદય, વ્યવસાય મર્યાદા, ન નિદા પ્રલાયના;
વિશ્વા વ્યસન જય, ખાન-પાન શયન વિવેક દમ્યાપના,
ને રાત્રિભોજન ત્યાગ, જગવાત્સલ્ય એ મત ખારમાં.

☆

ઓ પ્રેમખ્યારા ! ઠરુણા કુવારા,
સિંચી ભલા, ભીંજવ અંગ મારાં;
પા શુક્લતા, શાંત સુધાની ધારા,
વિકારનાં દદં મટાડ કાળાં.

☆

ધર્મ અમારો

(વિશ્વવત્સલ સંપત્તિ કાવ્ય)

(રાગ: સર્વેશ એકત્રીસા)

ધર્મ અમારો એક માત્ર એ 'સર્વ ધર્મ સેવા' કરવી,
દયેય અમારું છે વત્સલતા વિશ્વમહી એને ભરવી;
'સકળ જગતની બની જનેતા વત્સલતા સહુમાં રેડું'
એ જ ભાવનાના અનુયાયી બનવાનું સહુને તેડું....૧
નાત જાતના ભેદ અમોને લેશ નથી કંઈ આભડતા,
દેશ વેશના શિષ્ટાચારે વિકાસ માટે નહિ
નિર્ભય બનીને

(આશાવરી)

રામ નામ !

પરમ સુખ ધામ રામ રામ રામ,
રામ રામ રામ નામ જપના ઓ રસના !

સકલ મનોરથ સિદ્ધ કરત હૈ, હરત બિઘન અપના,
કુટિલ કલંકિત દિલ અઘ અંકિત, પુનિત સરલ શરના
ધ્યાન યોગ પુનિ, તત્ત્વજ્ઞાન, ગુનિ, યોગ સહજ સધના.

સુગશ આરામ રટ સિયારામ,
સુગશ આરામ રટ સિયારામ,

ગુચિ રસપાન બતા. (૨)

‘સન્મુદા’ મુદગ, જપન જગીત જગ, રામન તિમિર સુપના,
પરમ સુખ ધામ રામ રામ રામ રામ નામ જપના.

ૐ

ચમંતોં ગિરિધ્રુવ ! અચળ બલે રમેજેત સદા !
જેવંતોં રમરાજ માઝા તમે નવ મેતથો.
જાજંતોં મુદ્દ તેજ ! કદંશ કદીયે ના મથો,
મેવંતોં દિવ મેજ, કામળતા ના વામથો.
પન્દિ ધીન પંસલ વાંદોં જડીયે ના મથો,
કામજડની કેવ, દાંકયાં વંમે ન વૃદથો.

રોગી, મોગી, મોગો, મોગી મોગો !
 ભાગ્યો નેપથ્યે સી નિપ નેપથ્યે !
 મગસગર મગસો : ભાગ્યનાં નેપથ્યે !
 કોમલ કપીનીયા ગુરગિગર મગસો નેપથ્યે !

વર્ગો, વર્ગો દુર, વર્ગો, નાત ને જાત શાં !
 બાંગ લિંગના, કેશનેશ નિનેશ ને:
 રોગી, મોગી જરડ કિચોર શુભાનના,
 લીર તનિયા બાંગળા મંગળા એક એ.

આવો આવો ઉરથી ઉર આલિંગિએ,
 આલિંગન આ દિવ્ય શુભાનો ઓત ને.

શ્રીમંતતા અને ગરીબાઇ

(દરિગીન)

આ દેવ દુલંભ દેહ માનવ મંદિરે જે રાજતાં,
 મન વાણી ઇન્દ્રિય ગણ અમર ભંડાર ધનના ધારતાં;
 ન્યાં ન્યાં વિમલ દૃષ્ટિ પડે ત્યાં વિશ્વળાગ નિહાળતાં,
 ‘લોચન અને તન’ ત્યાં દહો ગરીબાઇની શી આપદા ?

દરિયાતણે તીરથ વહે મોંઘી મધુર આ લહેરકી,
 સરિતા અહો આ ચાલતી જે દાજ સતત પ્રવાહથી;
 આ સૂર્ય ચંદ્ર અનિલ શા અનુચર સદા સેવા કરે,
 જે દેહના આરામમાં એથી તવંગર કોણ રે ?

હવનતણું હવન અને એ પ્રાણનું એક પ્રાણ આ,
 દિલ પ્રેમણું ત્યાં હલકતું ત્યાં શી કમીના ? શી તમા ?
 યજ્ઞ તણા પ્રવાહી અને ઉચ્છ્વાસમાં સંતોષતા,
 નવ માન કે અપમાન પરવા ત્યાં જ છે શ્રીમંતતા.

(મનહર)

જેને સેમે પ્રભુનું ન નામ પ્યાડું લાગે,
 અને પ્રેમ સેવા દાનનાં નિધાનથી વંચિત છે;
 ઇન્દ્રિયો ને મન મતિ સાધનો મળેતાં હોને !
 પ્રયોગ ન લગુયો તો એ ગરીબ અચિત છે.

☆

ઉલ્લસ્યો આતમ હંમ જો

ચેતન દેવે ચિત્તમાં ચેતન રેલીઆં,
 હવં પ્રભુ હર સન્નોદન સંચાર જો;
 જ્ઞાન શુદ્ધ પરમાતમ આતમ એકતા,
 દિવ્ય મનિયા યોગ જ્ઞાન લંકાર જો. (૧)

ગોહન શ્યામ શરીરમાં આતમ એકતા,
 જગ હવન, વનમાળી, ગિરિધર નામ જો;
 મેઘ મનોહર મંદિર આતમ રામનાં,
 ઉત્તમ વનક અનેતા અનેક નિધાન જો. (૨)

રત્ન ! ગણો ! સદ્ગુણ ગણીકિં લોકના,
 ભગવતી ભક્તિ તણા સાક્ષાત સ્વરૂપ જો;
 વિરલ તારણ વિમલા આત્મવિધુ તણા,
 નિમિત્ત પુનિત પથના અજણુત અનૂપ જો. (૩)

મોતી જન્મ જનેતા શુચિ ગંગા તણું,
અમૃત ઝરણું સમરત તન સંજ્ઞાન જો;
અંબાશી અંબાની આંતર આંખમાં,
જગત જનની તેજ તણું સંધાન જો. (૪)

સમર્થ મોઘાં મણીહીરા માણેક શાં !
હિદાર દિલહાં નીર રનેહ અલિપેક જો;
મોદક મનહરિ મંબુલ મનોવિકાસમાં,
ત્યાં વિકાર શમતા સહસા શ્રી પ્રણય વિવેક જો. (૫)

મનન તણા શુલશન શુલશા લચકત અમન,
જિજ્ઞાસુ મતિના મકરંદ મધુર જો;
પ્યારા સાધક નિસર્ગ બાગ તણા સુમન,
હરિનામ ધર અંગ સદાય હજાર જો ! (૬)

અજર અમર જયચંદ્ર રવિ સહ રાજતાં,
ઉત્તમતારક આદિ જમન કુસુમ વંદ જો;
કળીએ કળીએ શ્રદ્ધા સોરભ સિંચતાં,
સકળ સૃષ્ટિમાં વહવા દિવ્ય સુગંધ જો. (૭)

મહાવીર વિશ્વતણી વાડી માલિકના,
માળી ધર્મના પ્રાણ લોકના શાહ જો;
સત્ય અને સિદ્ધાંત ચૈત્ય મંદિરના,
એવક સાધક આત્મા એવ્ય સમાન જો. (૮)

વિકારા પ્રેરક પ્રગળ નિમિત્ત ઉર પેખમાં,
મેખન ચિતન ચેતન પ્રેમળ અંશ જો;
સૌ ભાગ્યે એ દીરનીર આલોકતાં,
નિર્ગર્ગ જ્યોતે ઉત્સ્યો આતમ હંસ જો. (૯)

કમલ નિકર કુંજે

(માલિની)

કમલ નિકર કુંજે વાંચના યાચનાથી,
 સુરભિ સુમન અંગે, સંગ નિઃસ્પર્શ સેવી.
 પ્રણય રસ વૃક્ષીને શીઘ્ર નિઃસંગ થાવું,
 નિજ સુજન સમૂહે યોગ ગાંઠે શું થાવું.
 કઠિન તપ કરીને મેળવેલું મહીમાં,
 મધુર મધુ મૂકીને આલમાં ઊડી જવું.
 મધુકર અંતિ દેરી, સાધના આ સૂઝેલી,
 મધુ-રજનિ રસીલી જોડ દાને જડેલી.

શિર સ્પૃષ્ટિનું

(વાગેશ્રી-ગઝલ)

(૧)

જે આંખનાં અમૃત પીધાં, ત્યાં આંખ કેમ લંગાય ?
 કયારા અમીના રોપિયા, ત્યાં ઝેર કેમ છંટાય ?
 ન્યાં પાન પી મોટા થયા, ત્યાં કર કેમ મેલાય !
 રૂપપાકના લોજન મહીં, કેમ લવણ લેજાય ?

(૨)

જે ગોદમાં મૂલતા હતા, ત્યાં નાંધ કેમ ધરાય ?
 શિર સુક્રુટ ને કેશ કયમ રિપુ પાય અગદાવાય ?
 જે અંગથી જીવન મળ્યું, ત્યાં વાસના પોપાય,
 શું કામધેનુ કસાઈ હાથે, નેત્રથી જોવાય ?

મોતી જન્મ જનેતા શુચિ ગંગા તણું,
અમૃત ઝરાણું સમરત તન સંજ્ઞાન જો;
અંબાશી અંબાની આંતર આંખમાં,
જગત જનની તેજ તણાં સંધાન જો. (૪)

સમર્થ મોઘાં મણીહીરા માણેક શાં !
ઉદાર દિલડાં નીર રનેહ અલિપેક જો;
મોદક મનહરિ મંજુલ મનોવિકાસમાં,
ન્યાં વિકાર શમતા સહસા શ્રી પ્રણય વિવેક જો. (૫)

મનન તણા શુલશન શુલશા લયકત અમન,
જિજ્ઞાસુ મતિના મકરંદ મધુર જો;
ખ્યારા સાધક નિસર્ગ બાગ તણા સુમન,
હરિનામ ધર અંગ સદાય હજાર જો ! (૬)

અજર અમર જયચંદ્ર રવિ સહ રાજતાં,
ઉત્તમતારક આદિ જમન કુમુમ વંદ જો;
કળીએ કળીએ શ્રદ્ધા સોરભ સિંચતાં,
સકળ સૃષ્ટિમાં વહવા દિવ્ય સુગંધ જો. (૭)

મહાવીર વિશ્વતણી વાડી માલિકના,
માળી ધર્મના પ્રાણ લોકના શાહ જો;
સત્ય અને સિદ્ધાંત ચૈત્ય મંદિરના,
સેવક સાધક આત્મા સેવ્ય સમાન જો. (૮)

વિકાર પ્રેરક પ્રણય નિમિત્ત ઉર પેળમાં,
સેખન ચિતન ચેતન પ્રેમળ આંશ જો;
સૌ ભાગ્યે એ દીરનીર આલોકતાં,
નિસર્ગ ન્યોતે ઉલ્લસે આતમ હંસ જો. (૯)

પચેલા અન્નનું ભાગ,
વહો વાત્સલ્ય માર્ગમાં;
આત્મા ને વિશ્વનું શ્રેય,
સંગે સધાય જે થકી.

ભોજન સમયની પ્રાર્થના

સાથે રમીએ, સાથે જમીએ;
સાથે કરીએ, સારા કામ.
કાયમ રહેજો, આપણી સાથે;
ઘટ ઘટ વસતા, શ્રી ભગવાન.

કેટલાક પ્રલોકો

સા વ્રત માંહે શિરછત્ર રૂપ છે,
સમુદ્ર શું જ્યાં સરિતા બધી મળે;
છે બ્રહ્મની મૂર્તિ જ બ્રહ્મચર્ય એ,
સ્વભાવ સંજીવન તત્ત્વ એ જ છે.

છે વિશ્વની સૌ વનિતા જનેતા,
રંગે રંગે વત્સલતા ભરેલી;
એ માતૃભાવો દગથી પીએ છે,
ગૃહસ્થ તે સાધક બ્રહ્મચારી.

આપજનોમાં તજ આપ મેળો,
 પૂજન સદા શિષ્ય શિષ્ય ભરિને,
 મેળા મને ભવિષ્ય સમર્પણાણી,
 સત્યમે અંગે અજ અંગે રંગ,
 સૌ સજ્જનોના રાજ તર્જ પ્રમાદન,
 અસાધુ ભાવે મ રહું નટરથા,
 વિરોધ ઘત્તિ ધૂતિ કે નિચારે,
 સર્વત્ર મેલી અનુકર્ય ભાવે.
 મૃત્યુ તથા જીવનમાં સમત્વ,
 નિંદા પ્રશંસા અપમાન માને:
 પ્રલોભનો ચંકટમાં ચલેલું,
 એ સ્વત્વને આજ ફરી સમરૂં છું.

x

x

x

(મંદાકાન્તા)

પાપો મારાં, તમ ચરણમાં, મેં કયાં છેક ખુલ્લાં,
 આપી બોધી, બીજ પ્રભુ હવે, આપ ટાળો ઉપાધિ;
 જ્યાં જ્યાં હોવા, તમ શુભનિધિ, અંશ વહતા જ વિશ્વે,
 યાચું સૌને, મમ ઉદયમાં, આપનો વાસ હોજો.

(શિખરિણી)

સદા અંગે મારાં, સકળ વહજો આપ ચરણે,
 અને કમો મારાં, સકળ વહજો, સર્વ હિતમાં;
 પ્રીતિ ક્ષાન્તિ શાન્તિ, સરણ શુચિ ને સત્યમય, આ,
 ટકે દેવી ભાવો, સતત ભવ પર્યન્ત મુજમાં.

အိမ်ထောင်ရေးကို
အားပေး အားပေး
အားပေး အားပေး
အားပေး အားပေး

(အိမ်ထောင်ရေး)

အားပေး အားပေး အားပေး
အားပေး အားပေး အားပေး

အားပေး အားပေး အားပေး
အားပေး အားပေး အားပေး
အားပေး အားပေး အားပေး
အားပေး အားပေး အားပေး

☆

- ၁ -

જેમ કુકકુટ બચ્ચાંને બિલાડીનો સદા ભય;
તેમ છે બ્રહ્મચારીને સ્ત્રીના સંસર્ગનો ભય. ૫

ન એવવા બહુ સ્વાદો, જે કરે હીપ્ત ઇન્દ્રિયો;
વિકારો પીડશે જેમ, પક્ષીઓ કળ સ્વાદુને. ૬

શૃંગાર ચિત્ર ભીંતોનાં, તથા સૌન્દર્ય સ્ત્રીતણું;
વિકારી દૃષ્ટિથી કો'દિ બ્રહ્મચારી જુએ નહિ. ૭

નારીને માતૃભાવેથી નરને પાતૃભાવથી,
સદૈવ ચિંતવે એમ, બ્રહ્મચર્યાભિલાષુક. ૮

સ્ત્રીનાં સ્તનિત ને ગીત, હાસ્ય, કન્દન કૂબ્જિત;
આંખ કે કાનથી તેને, બ્રહ્મચારી ન ભોગવે. ૯

ન સૂએ એક શ્રેયામાં, ન જોએ એક આસને;
વિકારી સ્પર્શ ના એવે, બ્રહ્મચર્યાભિલાષુક. ૧૦

ઇન્દ્રિયો સંવરી રાખે, પ્રજ્ઞા ને મન સંવરે;
આત્માનુશાસને વર્તે બ્રહ્મચર્યાભિલાષુક. ૧૧

(શાદ્દલ)

એકાંતે સહવાસ સ્ત્રીપુરૂષનો, અત્યંત એ ત્યાગતો,
શય્યા કોમળ ટાપટીપ તનની એ મોહને છાંડતો;
સ્વાદે, સ્પર્શ, સુગંધ, રૂપ, ધ્વનિએ, આસક્તિ ના રાખતો,
નિવિંદાર દશા મહી જ રમતો, એ બ્રહ્મચારી થતો. ૧૨

(અનુષ્ટુપ)

દેવ દાનવ ગાંધર્વો, યદા રાક્ષસ કિલ્બેશઃ
તે મદા પદ્મચારીના પવિત્ર ચરતે નમો. ૧૩

શ્રી હો તો પુરુષ માનમાં જાળજાવ દરપો;
પુરુષ હો તો શ્રી માનમાં માનુજાવ દરપો.

અર્ધં	સમહારનો	મહાચમહાર
અર્ધં	ગુણકર્તુ	મદા ગુણક
અર્ધં	સંપત્તિનું	મદા નિધાન
અર્ધં	રોગોનું	મદા રનાયતુ
અર્ધં	પ્રેમનું	મદા શિખર

જ્ઞાન માટે.

ધર્મ માટે.

કર્મ માટે.

શ્રદ્ધાચયં રટો...શ્રદ્ધાચયં રટો.

૬

ધ્રુવ

અક્ષતનંદી ધ્રુવ સ્વરૂપી, અવિનાશી હું આત્મસ્વરૂપ
દેવ લહે મહે હું નથી મરતો, અગર અમર પદ માર

૪૬

ચંપીડાં પાસાં

ચંપીડાં પાસાં ! હૃદયં પાંચરિયાં રહે જાંઝે રે ... ચંપીડાં પાસાં.
 સ્વનંતનાના સંદર પાંચે, જેમળ પગપાં આંધે;
 જીવનના અગમગના જ્યોતિ કોના પાંચડે જાંઝે રે... ચંપીડાં.
 વિવેકની જાંજે ચંપીને, જાંજે જાંજન જાંઝે... હાં
 ઊડો પ્રેમની પાંજે, તાજે રાખી પ્રભુમય જાંઝે રે... ચંપીડાં.
 મોહ વાસના, દોભ તાડયા પદકે જે જે જાંઝે... હાં
 એ પંથગી જેની જાંઝે, છા રહે જાતમા જાંઝે રે... ચંપીડાં.
 ‘સન્મુદા’ રસ અમૃત ભરિયો, છતકે અંતર જાંઝે... હાં
 પી પી અમર બનીજો, રસના સ્વાદન તાંડવ જાંઝે રે... ચંપીડાં.

ગુરુદેવને !

જેમને પુનિત પગલે ઉર્ધ્વના ઉર પ્રકુદ્ધે છે;
 જેમની પાવની પ્રભાએ સૃષ્ટિમાં સરોજે ખીલે છે.

સૌન્દર્ય જેના મુખથી સ્તવે છે,
 અમી ભરી આંખ રસે ઝરે છે;
 હૃદય કુલાશે શુચિ બ્રહ્મ તેજે,
 તે પ્રેમમૂર્તિ શુરુ આપ પોતે.

મરકાન્તિ સરદાર મરોતે ખીલીયાં,
 ત્યાં હું શુદ્ધ ધર્મ સુંગાર લેઃ
 ! વધારા ! ચિત્તન સાકમાં,
 વનની સીન્દર્યા કુધા વરનાર લે....આવો.
 દા માંડવા, હાડમણ સુલાળ લે,
 મું ચમેલી ચંપા ચિત્તાકર્ષ લે;
 મહેકા મીરી લહેરબરી વાયુ તરી,
 રિમત તમારાં અફજુત અમૃત આળ લે....આવો.

પંખીડાંઓ પાંખ તમારી શેરવી,
 રાસ રમો આ વસંત નંદન હુંજ લે;
 ગરવી માતા ગાય કહેલું શ્યામની,
 આવો પગુગણુ ! કુરુકુ વદ્ય રસપુંજ લે....આવો.

નાગ મણિધર અન્નગર હુંકારઓ,
 પ્રિયતર ! નમ આ શાહીલરવર હુંકાર લે;
 વાઘવરૂ સાવન રૂપ ધર પરિવાર સી,
 શૈલ ભયંકર શાન્ત અરે રસધાર લે....આવો.

પિશાચ, રાક્ષસ, વ્યંતરવદા, અમુરતા,
 ભૂત બુગુપ્ત્યા ટળતી મનની પાન્ત લે;
 હરિકર જ્ઞાના યમાદિ દેવતા,
 અહો મહાગ મંત્રાર અભિન્ન નિતાન્ત લે....આવો.
 નિસર્ગ મેયા મંદિરના સી આધકો,
 નિઘ્ન શિક્ષક, શિષ્ય સમેત લે;

આવો ! આવો !

આવો ! આવો ! રાણી રા આવીંગિણે !
 આવીંગિણ આ દિવ્ય ગુપ્તાનો આવા જો.
 ગી ગી જેમજ રમ મેવાન આનંદમાં,
 નિશ્ચયે વહાણાં ! આનમ જ્યોત આનંદ જો. આ
 રાણી, ભોગી, મોગી, પ્રણયી, જેમણાં,
 બાપુડાં, મેવડાં સી દિવ્ય ગ્રંથનો.
 સગરાનર બાહાંડ બાગનાં ફૂલડાં,
 કોમળ કળીએ સરખિબર મકરંદ જો. આ
 વર્ગ, વર્ણ, કુળ, ધર્મ જાત ને બાત શાં ?
 બંગ, દિગના દેશ વેશ વિવેક જો.
 રાણી મોગી જરક કિશોર સુતાનના,
 વીર, વનિતા બગંડળ મંડળ એક જો. આ
 રવિશશી તારાનાં સુંદર ઝુમખાં,
 આવો આરાં આંતર તેજ પ્રતીક જો.
 કમલ ચકોર સમાં ચિત્તડાં તલમી રહ્યાં,
 ગગન અવનિના અંતર ભાંગે વીર જો. આ

અહોહો ! ! !

અમ્હોધિ આ તરલ તરંગે નાચતો,
 આવે વહાલો વસુધા ભૂપણુ રૂપ જો;
 ગંગાશી વહતી ગિરિજના નાથ આ !

સરકાન્તિ સરદાર સરોતે જીલીયાં,
 લેવલના કેં શુદ્ધ ધર્યા શૃંગાર ને;
 ખેડો વહાલા ! ચેતન ચોકમાં,
 લોચનની સૌન્દર્ય કુધા હરનાર ને....આવો.

દ્રાક્ષ માંડવા, દાડમવૃક્ષ શુલાળ ને,
 જૂઈ ચમેલી ચંપા ચિત્તાકર્ષ ને;
 મહેકો મીઠી લહેરલરી વાયુ તણી,
 સ્મિત તમારાં અદ્ભુત અમૃત આળ ને....આવો.

પંખીડાંઓ પાંખ તમારી ભેરવી,
 રાત્ર રમો આ વસંત નંદન કુંજ ને;
 ગરવી માતા ગાય કલેબુ રથામની,
 આવો પશુગણ ! ટકુલુ હૃદય રસપુંજ ને.....આવો.

નાગ મણિધર અજગર કુંકારઓ,
 પ્રિયતર ! તમ આ શાર્દૂલસ્વર હુંકાર ને;
 વાઘવડ સાવજ રૂપ ધર પરિવાર સૌ,
 રૌદ્ર ભયંકર શાન્ત ઝરે રસધાર ને....આવો.

પિશાચ, રાક્ષસ, વ્યંતરવક્ષ, અસુરતા,
 ભૂત જુગુપ્સા ટળતી મનની ભ્રાન્ત ને;
 હરિહર બ્રહ્મા યમાદિ દેવતા,
 અહો મુકળ સંસાર અલિપ્ત નિતાન્ત ને....આવો.
 નિર્સર્ગ મૈયા મંદિરના સૌ સાધકો,
 ગિરજા, શિવજી, શિવજી, શિવજી સમેત ને;

પ્રેમ પ્રેમ ત્યાં પ્રેમ પ્રેમ જગ પ્રેમ ત્યાં,
વત્સલ રસ 'સન્મુદા' સદેવ સચેત જો....આવે.

કૃત્યગીત

પગલે પગલે સાવધ રહીને પ્રેમજતા પ્રગટાવ્યે જા,
અંતરને અજવાળે વીરા ! પંથ તારો કાપ્યે જા,
પંથ તારો કાપ્યે જા.

કાંટા આવે કંકર આવે, ધોમ ધખાંતી રેતી આવે,
ખાંડાની ધારે ને ધારે, ધૈર્ય ધારી ચાલ્યો જા,
શૌર્ય ધારી ચાલ્યો જા...પગલે

હિંમત તારી જોતો ના, સ્વાર્થ સામે જોતો ના,
શિસ્ત, શાંતિ ને સુલેહનો તું પાઠ સૌને આપ્યે જા,
તું દુર્ગમ પંથ કાપ્યે જા...પગલે

ઊઠ જવાન !

ઊઠ જવાન હો સલામ, કર નવ સમાજનાં નિર્માણ
ના ઊંચાં કોઈ નીચા જેમાં, ના હેઠળ કોઈ ઉપર તેમાં
શુદ્ધ ધંધાથી વર્ગ પિછાણ; પણ સૌ માનવ જાત સમાજ
એક તાન એક શાન

સંસ્કારી શ્રમજીવી પહેલાં, શુદ્ધિજીવી પણ શ્રમે વળેલા
સત્ય પ્રેમ ને ન્યાય નિશાન, ધર્મજીવીને હાથ સુકાન
એક તાન એક શાન

ઝનૂનીઓનાં ધર્મ ઝનૂનો, ધનછવીની ધનજય ધૂનો;
તોડ સર્વનાં વ્યર્થ ગુમાન, જગાડ વીરા અંતર જ્ઞાન.
એક તાન એક શાન.

પ્રભ પ્રભ સૌ પ્રીતે ભેટે, હિંસયુદ્ધથી રહીને છેટે;
વિશ્વ શાંતિમાં સ્થાપે ધ્યાન, સૌનું સૌ ચાહે કલ્યાણ.
એક તાન એક શાન.
ભેડ જવાન....

શહેર

તમારું તે શહેર છે કેવું ! અમારું એ શહેર છે એવું;
દોડતી મોટર ગાડિયું હેઠે, મોત ઘણાનાં થાય;
હાંકનારા બેસનારાનાં હૈયાં તોય ન લેશ ભિન્નય.

શહેરોની ભોમકા એવી,

નરી કળજૂગના જેવી....તમારું.

મિલોની બિહસલું વાગે, જાણે એ તો રાક્ષસિયુંની રીડ;
માંહે પેઠેલાં કામદારોનાં, ચુસાય વીર ને હીર;

દારૂના એ બાટલા તાણે,

સિનેમાની મોજું એ માણે....તમારું.

લોભું ને હોટલ મુખડિયાનાં, હાટડાં ઠેઠેઠે;
મોંઘેરા એમાન શહેરમાં જાય તો, કાઢે ત્યાં જઈ પેઠે;

લૂંપાં સૂખાં વેણુ એ ભાણે,

...રાખે....તમારું.

હામરે દેખાય રસ્તા રૂપાળા, મોટાં મકાને મકાન;
ભપકાભર્યા વેશ આડંબર, દેવોનાં લાગે ધામ;

છતાં નીતિધર્મ વિહોણાં,
એવાં ત્યાંનાં કાળજી દૂડાં....તમારું.

રથેલું પથેલું રાત ને દહાડો, ભળે છે એ કલહાર;
છેતરી લૂંટી ગામડાંઓને, ગધી વાતે કહે ખવાર;

એવું શહેર આજ ગનેલું,
માટે એને છોડજો વહેલું... તમારું.

ગામડું

તમારું તે ગામડું દેલું ? અમારું એ ગામડું એવું.

ગોંદરે ગાયોનાં ધણુ મૂલતાં, ફૂવા હવાડા ને વાવ;
ભિંચાં ભિંચાં મોટાં આડ રૂપાળાં, હોય વિશાળ તળાવ;

જેલતાં ત્યાં બાલુડાં અંબાં,
દેવો સમાં દીપતાં ખાસાં....તમારું.

મલાઈ માખણ ગોરસ મીઠાં ! તાજાં ભાજી ને શાક;
ડુંગર જેવા ધાન્યના ઢગલા, સોને શ્રમ અથાક;

નવરા ન દોઈને ભાળું,
એવાં આરં ગામ રૂપાળાં તમારં

કાંતનારા, વણનારા, રંગારા, કપાસ ઉગાડનારા;
નાના મોટા ચાટ્ટી વરો નિરંતર હુલ્લરના કરનારા;

પરાઘ્રયને તજનારું,
સ્વાશ્રયી ગામડું આરું....તમારું.

સાક્ષરી સંસ્કારી અંપીલું સ્નેહી, ટેકીલું નીતિનું નેક;
આદર સત્કારે અતિ સ્ત્રીલું બહાદુર નીડર છેક;

વ્યસન ન એક દેખાયે.
જ્ઞાતિભેદો હોય ના ત્યાંયે....તમારું.

જળહળ જ્યોતે જીવન અગંતું ને કહેણી કરણી એક;
ધર્મ, મતો, પંથો હોય ભલે બહુ, સૌનો સ્વીકારે વિવેક;

આચું સુખ મેળવે ભાવે,
શહેરી તિહાં શીખવા આવે....તમારું.

સ્રોવ્ય અહે ન સ્વ સેવના, સેવક સેવા પૂર;
ઉભયની નિઃસ્પૃહ પ્રીતથી, વસુધા રસ ભરપૂર !

કલ્યાણને મંગલતણું, મંગલ મનોહર નામ છે;
ત્યાં રામ ત્યાં આરામ છે, ને સાધનોય તમામ છે.

આવો ભડીએ

આવો ઝો ! આવો ઝો ! ભડીએ
પંખીડાં ત્રેમની પાંખે રે, આવો ઝો !

ભંચા તે ભંચા આકાશમાં, વિલસે ન્યાં ન્યોતિના લોકે
મેરુ ગિરિ શો અડોલડો ગિરિવર ફૂટનો શ્રોકે
આવો ઝો !....(૧)

સરિતા ને કુંડ સોહામણાં, ઝીલતાં હૃદય અમાપ રે;
નંદનવન શી વાટીકા, દિવ્ય કુન્જેના કલાપ રે,
આવો ઝો !....(૨)

મોટો મહેરામણ મીઠડો, અમીરસ ઉદર અથાગ રે;
પેલે રે પાર વટાવતાં, ખંઠ મંઠલ સોહાગ રે,
આવો ઝો !....(૩)

દેહ છતાંય વિદેહની અફભુત ભૂમિકાનો આંક રે;
ગગન ગિરિશૃંગ રંગીલું, ફરકતું પેલું પતાક રે,
આવો ઝો !....(૪)

આંખીને અળર થંભવું અંતિમ એ જ વિરામ રે;
'સત્યમુદા' પ્રભુ સંગમાં, રંગ અલંગ આરામ રે,
આવો ઝો !....(૫)

સર્વંથા સૌ સુખી થાઓ,
સમતા સૌ સમાચરો;
સર્વંત્ર દિવ્યતા વ્યાપો,
સર્વંત્ર શાંતિ વિસ્તરો.

મરોપ મેત્રી ન વ વૃત્તિર્ગો
 કૃપા વિવિધા ન વ વૃત્તિર્ગો ।
 પ્રમોદમાનો ન ગુણાભિન્ન
 તદેવ દુઃખં શલ્ય માનમે મે ॥ ૨ ॥

ઉપજાતિ

પ્રમોદ જાગે ન શુભીજનોમાં
 મેત્રી ન જાગે જગજંતુઓમાં;
 દિલ દ્રવે ના જન દુઃખ દેખી
 તે કષ્ટનું મૂળ મને જણાવે. ૨

અનેકવિધ દુઃખોથી આત્મા પીડાઈ રહ્યો છે. તેમાં પણ શારીરિક કષ્ટતાં માનસિક વ્યાધિઓ કઠોર અને દૂર હોય છે. તે બધા દુઃખનું મૂળ ક્યાં છે તે વિચારતાં, ચિંતવતાં આજે એ બૂઝનું લાન મળું છે તેથી જ આત્મધર્મના ધાતક એ દોષોથી નિવૃત્ત થવા માટે લાગ પ્રતિક્રમણ આદરું છું.

દુઃખનાં મૂળભૂત ચાર કારણો

હું આજ સુધી પ્રત્યેક જીવો પ્રત્યેનો મિત્રભાવ કેળવી રાક્યો નથી તેથી જ વૈરીનો લય રહે છે. અને તે લયથી અથવા માટે અનેક અંગરક્ષકોની જાળ પાથરવી પડે છે. એટલે દુઃખનું પ્રથમ કારણ જીવો પ્રત્યેની અમિત્રતા છે.

ખીજું દુઃખી અને દલિતવર્ગ પ્રત્યે દયા ધરી નથી, તેઓનાં અપરંપાર અસહ્ય દુઃખોને જોવા છતાં દાઝ ઉઠાવી નથી તે ખીજું કારણ છે.

ત્રીજું મેં પોતાની મેજે જ વેરને જન્મ આપ્યો છે. અને તે

મેં કપી મેવ તેલી અરેખર આરે મિત્ર કરું મને અમે મેં મેળી
નિગન મયા પ્રાપ્ત આરે મેં.

પત્તેન્દ્રિયે વા નિર્માન્દ્રિયા,
નિર્દોષિણે વાપિ ઝનાણરોમે ।
કર્ત્ત્વં દુષ્ટોમિતિ મળમ્મિ ણવા,
હિંસાણ નિત્તં વિનિવાર્યામિ ॥ ૪ ॥

પત્તેન્દ્રિયાન્ વા ચિકલ્લેન્દ્રિયાન્ વા
નિર્દોષિણોઽજ્ઞાનદ્વાજદોગાન્ ।
દુન્યામ્ કયં વેતિ વિચાર્ય નિત્તે
મનો મદીયં વિનિવાર્યામિ ॥ ૪ ॥

પંચેન્દ્રિયો દે વિકલ્લેન્દ્રિયોને
શાથી અરે ચિત્ત ! હણી દુભાવ્યાં ?
અંકલ્પ આરે અવળો કરીને
હિંસાથી મારા મનને નિવારું. ૪

પંચેન્દ્રિયોને દે વિકલ્લેન્દ્રિયોને તથા ને તદ્દન નિદોષ ન છે
અથવા નેના માત્ર અજ્ઞાનવશાત ન દોષ થયેલ છે તેવા દુદ્ધ પ્રાણીને
અરે મેં કેમ દુભાવ્યાં ? હવેથી શુદ્ધ સંકલ્પ કરી હિંસાથી મારા
ચિત્તને નિવારવા પ્રયત્ન કરું છું.

एगिंदियाणं तसथावराणं
वहो सिया जम्मि कडम्मि कज्जे ।
अणुवजोगो ण भवामि तत्थ

5 6 7 8 9 10 11 12

• • • • •

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000 1001 1002 1003 1004 1005 1006 1007 1008 1009 1010 1011 1012 1013 1014 1015 1016 1017 1018 1019 1020 1021 1022 1023 1024 1025 1026 1027 1028 1029 1030 1031 1032 1033 1034 1035 1036 1037 1038 1039 1040 1

10

7 8 9

4 5 6

2 3

[illegible]

... ..

$\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

$\frac{1}{2} \left(\frac{1}{2} \right) = \frac{1}{4}$

$$P^{\frac{1}{2}} \begin{pmatrix} 0 & 0 \\ 0 & 1 \end{pmatrix} P^{-\frac{1}{2}} = \begin{pmatrix} 0 & 0 \\ 0 & 1 \end{pmatrix}$$

1. The first part of the document is a list of names and titles, including "The Hon. Mr. Justice" and "The Hon. Mr. Justice".

... ..

મહાપુરુષો એ જ કહે છે કે “કોઈ દિવસ કોઈ જીવેના પ્રાણ
હરવા નહિ, કારણ કે તેમ કરવાથી દેહ ભસે નાશ પામે, પરંતુ દોષો
નાશ પામતા નથી. માટે જ્યાંથી દોષો જન્મે છે તે મૂળ શોધી તેને જ
હણો.” (આ પ્રમાણે ચિંતવીને હિંસાથી જગદી વિરમી શકાય છે.)

दिस्सन्ति लोए खलु पाणिणो जे
सन्वेऽवि अप्पा तव वंधुणो ते ।
तुमंसि वा ते हणसे किमट्ठम्
विवेयाचिते कुण मोहमूढा ? ॥ ८ ॥

इदयन्त एवं खलु जन्तवो ये
सर्वेऽपि चात्मन् तव बन्धवस्ते ।
किं हन्सि तान् त्वं च निजस्वरूपान्
विवेकचिन्ते कुरु मोहमूढ ? ॥ ८ ॥

દેખાય આ વિશ્વતણાં જ પ્રાણી
સૌ ઇચ્છતાં મિત્ર થવા ન વૈરી.
આત્મા બધા છે સ્વસમાનરૂપ
શાને હણે મૂઢ ! વિવેકશૂન્ય ! ૮

હે આત્મન ! અખિલ વિશ્વમાં જે જીવે દેખાય છે તે બધા
તારા સમાન જ મુખને ઇચ્છે છે, કોઈ દુઃખને ઇચ્છતું નથી; તો શા
માટે તેઓની હિંસા કરે છે ? શા માટે તેમને દુઃખ આપે છે ? હે
મોહાંધ ! મોહમાં મસ્ત થયેલા મૂઢ ! તું જરા વિવેક અને વિચાર
તો કર કે હું શું કરું છું ? (આવી ભાવના લાવી હિંસાથી નિવૃત્ત
શકાય છે.)

વાણિજ્યકર્મે અહ્વાસનકર્મે
 લોભે સિ રક્તે માદ અદ્વદુ ।
 ગુસા અજુતં કહિયં કટં વા ।
 અસચિદોસાત પટિપમામિ ॥ ૯ ॥

વાણિજ્ય કાર્યેઽપ્યથવા ડન્ત કાર્યે
 લોભે ચ રક્તેન મયાપ્યદ્વદુ ।
 મૃપા પ્રયુક્તં કથિતં કૃતં વા
 અસત્યદોષાદ્ધિ નિવર્તયેઽહમ્ ॥ ૯ ॥

વ્યાપારમાં કે બાદુ અન્ય સ્થાને
 લોભી બની મેં સુવિચારશૂન્ય;
 કીધા દગા કેંદ્ર મૃપા પ્રપંચ
 તે તે હાથું આજ અસત્ય દોષ. ૯

વ્યાપારના કાર્યોમાં અથવા તેવાં કે બીજાં કાર્યોમાં સ્વાર્થ
 માટે ખોટી સાક્ષી આપેલ હોય કે અસત્ય લેખન કર્યું હોય, તેમજ
 લોભમાં રાત્રી રહી મારાથી બીજું કર્યું ફળ વિચાર્યા વગર, જોયા
 વગર ખોટું કહેવાયું હોય કે કરાયું હોય અથવા અયુક્ત પ્રવર્તીયું
 હોય તો તે જાતના અસત્યના દોષથી હવે પાછો ફરું છું (નિવૃત્ત
 થાઉં છું).

સચં સુ સઘ્વસ્ત વયસ્ત મૂલં
 જત્યત્થિ તં તત્થ સુહં ચ નાણં ।
 અતોક્ષિ સચં વયસા મણેણં
 કાયેણ ફાસેજ સુ ણિચ્છયો મે ॥૧૦॥

માટે તે સહસ્રદિપારક ગોદમાં મને આપશ્યક છે તેરમાં જ લાગે મારું
જીવન મલાનું અને અદ્યત દોષોને કહી ન કહું એવી પ્રતિજ્ઞા કરી
અપેલા દોષથી નિવૃત્ત થાઉં છું.

શ્ચત્તી મળેણં તુમિણે પરેસિ
શાચા વ કાર્યેણ વ મોગસુત્તા ।
મળ કલો સિદ્ધિવિરુદ્ધસંગો
નં તુકર્ત્ત વાડગ્ગ કરોમિ મિચ્છા ॥૧૩॥

અગા પરેપામ્મનસા વ દારા
શુચ્ચા પરચ્ચી વિપચાન્નલેને ।
મચા છત્તાઃ સુદિ વિરુદ્ધ સંજ્ઞાઃ
તદ્ દુપ્પત્તમ્ વાડગ્ગ કરોમિ મિચ્છા ॥૧૩॥

કીધી દુદ્ધદિ પરદાર દેખી
એધી પરચ્ચી વિપયાંધસાવે
કીધા અરે સુદિવિરુદ્ધસંગો
દુષ્કર્મ તે મૂળ થકી પ્રવળું. ૧૩

પરેસિનું (પરજેઠી સ્ત્રી શિવાપની સ્ત્રીનું) મનથી ક્રભાવે
ચિન્તન કયું દોષ અથવા સ્વપ્નમાં પણ ક્રભાવતા ભાવી દોષ કિંવા
કાપાથી ભોગવી દોષ અથવા સુદિવિરુદ્ધ કાર્ય સંજ કયો દોષ, તે બધું
ક્રમ્મ (પાપ) મૂળથી જ આજે પ્રવળવાનો નિશચ કરું છું.

મજ્ઞા વિ સેવામુદ્ધમિત્તરુવા
વિચારોહં ન વિચારોહં ।
અતોક્ષિ મજ્ઞાહ વિકારહીણં
વેસં કરિસે હહ મિચ્છયો મે ॥૧૪॥

વેચી મુતા વિત્ત લઈ બુદાને
 શ્રીધાં હશે મેં અષ્ટમેળ લગ્ન,
 સ્વાયેં હયાં કેંક મુદપતીને
 તે દોષની આજ કરું વિશુદ્ધિ. ૧૫

ખીનની કે મારી પોતાની કન્યાને વેચી વિક્રય કરી પૈસા લીધા
 હોય, તદ્દ વરની સાથે કોઈના વિવાહ જોડી આપ્યા હોય, બાળવ્રત
 કર્યાં હોય કે પોતાના સ્વાયેં માટે અન્યના મોગો રૂપ્યા હોય ઇત્યાદિ
 અનુધે પ્રતના અતિચારોની આજે વિશુદ્ધિ કરું છું.

સન્વેન્દ્રિયે ણં વિ યસીકરિત્તા
 રસિન્દિયં ઘા અહિયં ચ ગેજ્ઞમ્ ।
 ચિંતેમિ દિસન્તિ ઇમા તુ નારી
 સઙ્ગા, વિ તા મે જણાણીસમાણા ॥૧૬॥

સંયમ્ય નિત્યં સકલેન્દ્રિયાણિ
 જીહ્વેન્દ્રિયં વાપ્યધિકં ચ ઘોષ્યં ।
 જાનામિ દ્રશ્યન્ત ઇમા હિ નાર્યઃ
 સર્વાસ્તુ તા મે જનનીસમાના ॥૧૬॥

રાખી સદા સંયમ ઇન્દ્રિયોને
 સૌ જીભના સ્વાદ હવે જીતીને;
 વિહાર ને ભોગવિલાસ છોડી
 સ્ત્રીમાત્ર માનું જનની સમાન. ૧૬

વળી પવિત્ર ધર્મચર્યને અખંડ ટકાવવા સારુ પ્રત્યેક ઇન્દ્રિયોને
 કાબૂમાં લઈને અને તેમાં પણ રસનેન્દ્રિયને તો અધિકજ વશ કરીને
 (કારણ કે જનનેન્દ્રિય સાથે રસનેન્દ્રિય દ્વારા ઉત્તેજનાનો વિશેષ

આર્તોઽપિ મેવા મમા મિત્રાન્ના
 નિનામ્યેત્તં ન નિનામ્યેત્તમ ।
 પત્ન્યા યત્નોઽર્જં મહિતં નિતારિઃ
 સ્નેહં કરિશ્યન્નિ નિત્યો મે ॥૧૪॥

બાપો સખા ને સત્પ્રેમપાત્ર
 સદ્દત્તદાત્રી ન વિકારપાત્ર;
 માની સદા હું સદ્વ્યાશિષીથી
 રાખીશ સુસ્નેહ યદે દલેથી. ૧૪

વળી સ્વકીય સ્ત્રી પણ મેવા કરવામાં અને સુખ આપ
 દિ'વા સદાય કરવામાં મિત્ર સમાન છે, વળી મૂંઝવણ કે મુશ્કેલી
 માટે તે વિચાર્યું ધર છે, સુમતિ આપનાર છે. નહિ કે તે વિચાર્યું
 ધર છે કે મશીન છે ? માટે દલેથી હું તેમના પર પણ (પોતાના
 પરણેતર સ્ત્રી પર પણ) વિકારરહિત સુદ પ્રેમ રાખીશ એ મારે
 નિશ્ચય છે.

અન્નસ્ત કન્ના મમ વિક્રીયા વા
 વૃદ્ધેણ સદ્ધર્મે કિયવાલલગમ્ ।
 અપ્પટ્ટમનસ્સ ચ ભોગહાણી
 કઢાઽદ્યારાણ કરેમિ સુદ્ધિમ્ ॥૧૫॥

અન્યસ્ય કન્યા મમ વિક્રીતા વા
 વૃદ્ધેણ સાર્ધં કૃતવાલગમ્ ।
 આત્માર્થમન્યસ્ય ચ ભોગહાનિઃ

સંબંધ છે. આ પ્રમાણે જાણનારનો સંયમ કરીને) જગતભરમાં જે દેખાય છે તે સર્વે ભારી માતા સમાન છે તેમ ચિંતવું છું. ક્રમશઃ વિકારનો નાશ થતો જશે અને હું પ્રજાચારી બનીશ.)

ધને ધરાય લલણાસુખસુ
મમત્તભાવો પરવત્થુમજ્ઞે ।
આરંભ જુત્તોવિહલોદ્ધિ તેણં
સંસારપારં ચ કહં ગમિસ્સે ॥૧૭॥

ધને ધરાયાં લલનાસુતેપુ
મમત્વભાવો પરવસ્તુમધ્વે ।
આરંભયુક્તો વિકલોઽસ્મિ તેન
સંસારપારં ચ કથં ગમિષ્યે ॥૧૭॥

ધને ધરામાં સુત કામિનીમાં
પદાર્થમાં રાગ મમત્વ પોષ્યું;
અધર્મમાં વ્યાકુળ ચિત્ત તેથી
સંસારમાં શાંતિ ન લેશ પામે. ૧૭

ધનમાં, જગીનમાં, સુવત્તીના મોહમાં અને પુત્રો પર તથા પરવસ્તુ પર મારો ખૂબ મમત્વ લાવ છે; જેથી હું આરંભમાં રહું છું, વિદ્યુત-વ્યાકુળ રહ્યા છું. તે સંસાર પાર કેમ શકીશ ?

મંમીલિઝં વત્થુ ન હોદ્દ તાણં
ચિન્થા ગયા મમિધરા મ્વ સ્વચ્ચે ।

સંબંધ છે. આ પ્રમાણે જાહેરનો સંબંધ કરીને) જગતભરમાં જે સ્ત્રીઓ દેખાય છે તે સર્વે મારી માતા સમાન છે તેમ ચિંતયું છું. (જેથી ક્રમશઃ વિકારનો નાશ થતો જશે અને હું અજ્ઞાતચારી બનીશ.)

ધને ધરાય લલણાસુખસુ
મમત્તભાવો પરવત્યુભજ્જે ।
આરંભ જુત્તોવિહલોદ્ધિ તેણં
સંસારપારં ચ કહં ગમિસ્સે ॥૧૭॥

ધને ધરાયાં લલનાસુતેષુ
મમત્વભાવો પરવસ્તુમધ્યે ।
આરંભયુક્તો વિકલોઽસ્મિ તેન
સંસારપારં ચ કથં ગમિત્યે ॥૧૭॥

ધને ધરામાં સુત કાર્મિનીમાં
પદાર્થમાં રાગ મમત્વ પોષ્યું;
અધર્મમાં વ્યાકુળ ચિત્ત તેથી
સંસારમાં શાંતિ ન લેશ પામે. ૧૭

ધનમાં, જગીનમાં, યુવતીના મોહમાં અને પુત્રો પર તથા દેહાદિ પર વસ્તુ પર મારો ખૂબ મમત્વ લાવ છે; જેથી હું આરંભમાં જોડાઈ રહું છું, વિકલ-વ્યાકુળ રહ્યા છું. તો સંસાર પાર કેમ જઈ શકીશ ?

સંમીલિતં વત્યુ ન હોદ્ તાણં
ચિત્ત ગયા ભૂમિધરા મુ સઙ્ગે ।
અર્પમિ કાલે કરણિજ્જકમ્મં
અપ્પા મણુમ્મે કુણ તં ભવમ્મિ ॥૨૮॥

ખાવા પીવામાં ન મળે સીમા કે
 દિવા મટી ટેક કદી ન પાળું;
 જરૂરિયાતો અધિકી વધારી
 તે દોષને આજ થકી નિવારું. ૨૦

વસ્તુઓનું (તેના બે પ્રકાર છે: (૧) જોગ્ય જોડણે વારંવાર
 ભોગવવાની ખાતપાત વગેરે તથા ઉપજોગ્ય વસ્તુઓ) તથા પશુઓ,
 ગાય, બગદ, ઘોડા, દાંથી દત્ત્યાદિ અથવા બીજાં પ્રાણીઓનું કંઈ
 પ્રમાણુ કરવું જોઈએ કે જેટલી આવશ્યકતા હોય તેટલું જ વપરાય,
 અધિક નહિ; કારણ કે જગતની વસ્તુનો ભોગવટો જતુમાત્રને અર્થ
 છે નહિ કે એક મારા જ મારે. તેથી મારે બહુ જોગ્ય પ્રમાણમાં
 ઉપયુક્ત વસ્તુને વાપરવી ઘટે તે જાતની પ્રતિજ્ઞા ન કરી હોય, કદાચ
 પ્રતિજ્ઞા લીધી હોય જ્યાં તેનું પાલન ન કર્યું હોય, જેટલી આવશ્યક
 વસ્તુઓ હોય તેનાથી અધિક વાપરી હોય તે બધા (કર્મદાનાદિ)
 દોષો જે આ સાતમા મતના લાગ્યા છે તેને આજે દૂર કરું છું.

અનિષ્ટ યોગે પ્રિયના વિયોગે
ચિંતા વિષે રોગ વિષે તથા જે;
પીડા અને શોક અનર્થ થાય
તેને હણું આત્મખળોથી આજે. ૨૧

પ્રિય વસ્તુના વિયોગમાં અથવા અનિષ્ટ (અપ્રિય) વસ્તુના
યોગમાં અથવા તે રોગ કે આવી પડેલી આફતો ધૃત્યાદિ ચિંતાઓમાં
જે (મારાપણાની લાગણીથી) આતંધ્યાન તથા રૌદ્રધ્યાનને લગતા
વિચારો પ્રગટ થાય છે (ઉદ્ભવે છે) તે અનર્થ દંડ કહેવાય છે, તેને
હું અધ્યાત્મભાવથી આજે હણી નાખું છું (દૂર કરું છું).

સામાયિકં પોષગપોષદં વા
નાનુદ્વિયં વાઽઞ્જ વિશુદ્ધભાવા ।
કલ્મિષ વા તંસિ કલ્મિષ જાઅં
તં દુષ્કલં નસ્સડ ચિંતણેણ ॥૨૨॥

સામાયિકં પોષકપોષધં વા
નાનુષ્ઠિતં વાઽન્ય વિશુદ્ધભાવાન્ ।
કૃતે ચ તસ્મિન્ પ્રતકે ચ જાતમ્
તદ્દુષ્કલં નડ્યતુ ચિન્તનેન ॥૨૨॥

વિશુદ્ધ સામાયિક પોષધાદિ
અધ્યાત્મ ભાવે ન દર્યાં કદાપિ;
દ્રીધાં પ્રતે આશ અનેરી રાખી
તે પાપને આજ હણું વિચારી. ૨

अथा मे पतिम अतोऽपि वा
 विमलकयो गृहमपि वा ।
 हिता सर्वं मत्तुं वरं मे
 मेमं विना दुःखमपि देहे मत्तुम्
 अथा मे मे वात्सल्यमपि वा
 विमलकयो गृहमपि वा ।
 हिता सर्वं मत्तुं वरं मे
 मेमं विना दुःखमपि देहे मत्तुम्

अथा मे मे वात्सल्यमपि वा
 विमलकयो गृहमपि वा ।
 हिता सर्वं मत्तुं वरं मे
 मेमं विना दुःखमपि देहे मत्तुम्

अथा मे मे वात्सल्यमपि वा
 विमलकयो गृहमपि वा ।
 हिता सर्वं मत्तुं वरं मे
 मेमं विना दुःखमपि देहे मत्तुम्

अथा मे मे वात्सल्यमपि वा
 विमलकयो गृहमपि वा ।
 हिता सर्वं मत्तुं वरं मे
 मेमं विना दुःखमपि देहे मत्तुम्

1. 1940年10月，在“九一八”事变十周年之际，
 2. 在“九一八”事变十周年之际，在“九一八”事变十周年之际，
 3. 在“九一八”事变十周年之际，在“九一八”事变十周年之际，

11-11-19

कथा चत्वारि मूलमणिमहं
 मया विदुषां मयाविधिं मे ।
 तस्मै हेतुं सत्यं विनिर्दिष्टम्
 जगत्त्रिंशत् मूलमणिं मन्त्रे ॥२५॥

मृणा उपाया मुदाशोभनार्थम्
 तथाऽपि दुःखं हि समुत्थितं मे ।
 नश्येय हेतुः सान्द्र चिन्तिनोऽयम्
 यत्राऽस्ति दुःखं मुखमेव मन्ये ॥२४॥

કયાં ઉપાયો સુખ શાન્તિ સારુ
 તથાપિ દુઃખો જગમાં જળાયાં;
 તે દુઃખનું મેં મૂળ યાજ શોધ્યું
 ત્યાં દુઃખ ત્યાં હું સુખને જ માનું. ૨૪

(પ્રતિદિન) સુખ અને શાન્તિ મેળવવા માટે મેં ઘણા ઘણા ઉપાયો આદર્યા, પ્રવૃત્તિઓ કરી, તો પણ મારું દુઃખ તો તેમ ને તેમ જ ઊભું છે (તેનો નાશ થયો નહિ). તેનું કારણ શું હશે ? તે વિચારતાં, ચિંતવતાં આજે ખરેખર જણાયું કે જ્યાં (સાંસારિક વસ્તુઓમાં) દુઃખની જ પ્રાપ્તિ છે ત્યાં જ દુઃ સુખ માતું છું (અને જાંઝવાના જળની માફક તેને મેળવવા અસીંતસીં ભટકું છું, એ દેટલી મૂર્ખતા !).

પળે પળે આયુષ્ય અદ્ય થાય
 સંધાય ના જીવન ચાલ્યું જાય;
 મૂઢી છતાં બાહ્ય સુખ સ્વમાર્ગે
 વળે ન આત્મા મમ મૂઢ કેવો ? ૨૭

વળી આ જીવન ખરેખર અસંસ્કૃત છે. અર્થાત્ તેને સાંધી શકાતું નથી. આયુષ્ય પ્રતિક્ષણ ધસાતું જાય છે, છેદાય છે. (યૌવનના રંગની તો વાત જ શી !) યૌવનની પણ તે જ દશા છે. થોડા પખત પહેલાં જેના વદન પર લાલી ચમકતી હતી ત્યાં આંજી કરચલી પડી ગઈ છે. આવી જ રીતે બધી વસ્તુઓમાં છે. છતાં આ બાહ્ય સુખને તજીને અધ્યાત્મમાર્ગમાં હું રસ લેતો નથી. આંતરિક શાન્તિ ઇચ્છતો નથી. પોતાનામાં રમણ કરતો નથી તે ખરેખર મારો મૂઢ ભાવ જ છે. નહીં તો બીજું શું ?

મજ્જા ચ માયા વ પિયા સુયા વા
 મિત્તાણિ તાણં ન દદંતિ જીવે ।
 દેહસ્સ રોગેસુ ચ. પત્તકાલે
 પુણ્ણં સુધમ્મો સરણં ચ હોઙ્ ॥૨૮॥
 માર્યા ચ માતા ચ પિતા સુતા વા
 ત્રાણં ન મિત્રાણિ દદંતિ જીવાન્ ।
 દેહસ્ય રોગેષુ સમાપ્તકાલે
 પુણ્યં ચ ધર્મઃ શરણં દદાતિ ॥૨૮॥

માતા પિતા મિત્ર સુપુત્ર પત્ની
 ન એ બધાં મૃત્યુ થકી નિવારે;
 વિપત્તિ ને મૃત્યુ તણા જ કાળે
 અધર્મ પુણ્ય શરણું જ આપે. ૨૮

તે સૂર્ય કાન્તિ સમદેહ સુદીપ્યમાન
આકાર વર્ણ શુભ ચિદ્ર સુરમ્યસ્થાન;
ભંડાર તે શુભૃતણા અરિહંત દેવ
તેની ઠરું મન અને મુખથી મુએવ. ૩૦

સૂર્યવત્ પ્રખર પ્રભાવશાળી, અનંત ગુણોના ભંડાર અને સુંદરાકૃતિના
ધરનાર એવા અદ્વંત પ્રભુઓને મન, વચન અને કાયાએ કરી હું
નમસ્કાર કરું છું.

માલિની

જગદ્ સુભગવળ્લે, દુઃખસંસારતીળ્ણે
અચલસુહસરૂવે, સિદ્ધિઠાળં પવન્ને ।
વિગયસકલકમ્મે સત્ત્વવિન્ને અજમ્મે
અવિગદ્ભગવંતે, તેહ્નિ વન્દે જિર્ણિદે ॥૩૧॥

જગતિસુ ભગવર્ણાન્, દુઃખ સંસાર તીર્ણાન્
અચલ સુખદરૂપાન્, સિદ્ધિ પાર પ્રપન્નાન્ ।
વિગત સકલ પાપાન્, જાતઝ્ઞાન પૂર્ણાન્
જનિમરણનિવૃત્તાન્ તાન્ જિનાન્ સંસ્તુવેદ્દમ્ ॥૩૧॥

માલિની

સકલ સુભગ વર્ણ દુઃખ સંસારતીર્ણ
અચલ સુખસ્વરૂપ સિદ્ધિસ્થાન પ્રપન્ન;
વિગત સકલ કર્મ ન્યાં નથી જન્મધર્મ
જિનપતિ શુભ ગાઉ તે તે જ સર્વશ ના હું. ૩૧

[illegible]

एतन्मन्त्रं तस्मै नमामहे जगन्नाथारं ।

नञ्जीत्यादिगणान्तरे अगद जीताण द्वियोऽप्यगदरे ॥२९॥

ज्ञानमयानि कर्मणः द्यामागमन केवलज्ञानमगन ।

ननु चिन्तयन्निशितो जगज्जीवानां दिनोपदेशकम् ॥२५॥

रागादि हान मनसान्निह कर्म भारी

अध्यात्म ज्योति वशी देवता ज्ञानधारी;

આપીએ જે અતિશયેા ધરીને વિદાએ

ନେ ବିଶ୍ୱନା ଜନହିତାର୍ଥ ଶୁଣୋଧ ଭାଗେ. ୨୯

જ્ઞાનાવરણીય, દર્શનાવરણીય, મોહનીય અને અંતરાય એ ચાર ક્ષેત્રો છે જે ધનધાતી કહેવાય છે. જેનાથી આત્માનો અતંત પ્રકાશ રુધાવે છે તેને દાણી નાખવાથી જેનો સંપૂર્ણ પ્રકાશ ખીલે છે તે સર્વજ્ઞ, દયાના સાગર વિશ્વમાં અતિશયે ફરી વિરાજિત, (કેવળ પરાપકારિક સુદ્ધિથી) જગતના હૃદયને દિતમાર્ગે પતાવનાર—

भक्त्वरपभाविणे जे सोमसागारे गुणाण भंडारे ।

अरिहंते भगवन्ते मणेण चाद्या य कम्मुणा वंदे ॥३०॥

भास्करप्रभाविणोये सौम्याकारान् सद्गुणभण्डारान् ।

अर्हन्तो भगवतस्ते मनसा वाचा च कर्मणा त्ते "३-३"

જે સાતે જાગિત અમરેન સુદીપ્તમાન
 આમારે વર્ણ સુખ સિદ્ધ સુરમર્યાદાન;
 ભંડાર તે સુખનદી સરિદાન દેવ
 તેની દરે મન અને મુખથી સુરેવ. ૩૦
 સુદીપ્ત પ્રજા પ્રજાપાણી, અનંત મુલ્યના ભંડાર અને મંદમૂલિના
 ભંડાર સદા અનંત પ્રમુખોને મન, વગન અને પ્રાપ્તિ કરી દે
 મંદમૂલ દરે ૩૦.

માલિની

જગત્ત નુભગવર્ણે, દુઃખસંસારીણે
 અગત્યમુદ્ધરૂપે, સિદ્ધિદાણે પવને ।
 વિગતમયજ્ઞે નમ્યવિન્ને અજમે
 અગિત્યમયર્ણે, તેણે વન્દે જિજિંસે ॥૩૧॥
 જગતિનુ ભગવર્ણાન, દુઃખ સંસાર તીર્ણાન,
 પ્રચલ મુલ્યરૂપાન, સિદ્ધિ પાર પ્રપન્નાન ।
 વિગત મયજ્ઞ પાપાન, જ્ઞાનજ્ઞાન પૂર્ણાન,
 જનિતમયનિવૃત્તાન, તાન જિનાન મંત્રુવેદ્ય ॥૩૧॥

માલિની

સદૃશ સુખમ વર્ણ દુઃખ સંસારતીર્ણ
 અચલ સુખસ્વરૂપ સિદ્ધિસ્થાન પ્રપન્ન;
 વિગત સદૃશ કર્મ વ્યાપથી જન્મધર્મ
 જિતવતિ સુખ માઉ તે તે જ સર્વજ્ઞ ના હું. ૩૧

સ્ત્રી, પુત્ર, પિતા, માતા અથવા મિત્રા હોવાને શરણગત ગ-
નથી. જ્યારે દૈનિક ઉપાધિગત ઉત્પન્ન થાય છે ત્યારે અથવા કા-
પ્રાપ્ત થાય છે ત્યારે કેવળ સદ્ધર્મ અને સન્નિવૃત્તિ સંચય બદ શરણ-
યર્થ શોધે છે (પીપ્પ્લુ કેઈ જ નહિ).

દ્યુત્યનગાદ્ય કમ્મે દયાસાગરે કેવલનાથરે ।
ચત્તીસાતિસયવરે જગદ્ જીનાથ દિયોવળમગરે ॥૨૧॥

દ્યુત્યનયાતિ કર્મણઃ દયાસાગરાન્ કેવલજ્ઞાનધરાન્ ।
ચતુર્વિંશદ્વિંશચિત્તો જગદ્જીવાનાં દિતોપદેશકરાન્ ॥૨૧॥

સગાદિ દોષ ધનધાતિક ઈર્ષ્ય ભારી
અધ્યાત્મ જ્યોતિ વળી દેવળ જ્ઞાનધારી;
ચોત્રીસ જે અતિશયો ધરીને વિલાસે
ને વિશ્વના જનહિતાર્થે શુભોધ ભાપે. ૨૬

જ્ઞાનાવરણીય, દર્શનાવરણીય, મોહનીય અને અંતરાય એ ચાર
કર્મો કે જે ધનધાતી કહેવાય છે. જેનાથી આત્માનો અનંત પ્રકાશ
રુધિરો છે તેને હણી નાખનાથી જેનો સંપૂર્ણ પ્રકાશ ખીલ્યો છે
તે સર્વજ્ઞ, દયાના સાગર વિશ્વમાં અતિશયે કરી વિરાગિત, (દેવળ
પરોપકારિક શુદ્ધિથી) જગતના હોવાને દિતભાગે પતાવનાર—

મક્ષરપભાવિણે જે સોમ્માગારે ગુણાળ મંડારે ।
અરિહંતે ભગવંતે મણેળ વાચા ચ કમ્મુણા વંદે ॥૩૦॥

માસ્કરપ્રભાવિણોયે સૌમ્યાકારાન્ સદ્ગુણમળ્હારાન્ ।
અર્હતો ભગવત્તસ્તે મનસા વાચા ચ કર્મણા વન્દે ॥૩૦॥

જે સૂર્ય કાન્તિ સમદેહ સુદીપ્યમાન
 આકાર વર્ણ શુભ ચિદ્ર સુરમ્યસ્થાન;
 ભંડાર તે શુષ્કતણા અરિહંત દેવ
 તેની દરુ મન અને મુખથી સુમેવ. ૩૦

સૂર્યવત્ પ્રખર પ્રભાવશાળી, અનંત ગુણોના ભંડાર અને મુંદરાદૃતિના
 ધરનાર એવા અહંન્ત પ્રભુઓને મન, વચન અને કાયાએ કરી હું
 નમસ્કાર કરું છું.

માલિની

જગદ્ મુખગવણે, દુઃખસંસારતીણે
 અચલમુહુરુવે, સિદ્ધિઠાણં પવન્ને ।
 વિગયસકલકસ્મે સત્ત્વવિન્ને અજસ્મે
 અવિગડભગવંતે, તેષ્ટિ વન્દે જિર્ણિદે ॥૩૧॥

જગતિસુ ભગવર્ણાન્, દુઃખ સંસાર તીર્ણાન્
 અચલ મુખદરૂપાન્, સિદ્ધિ પાર પ્રપન્નાન્ ।
 વિગત સકલ પાપાન્, જાતઝ્ઞાન પૂર્ણાન્
 જનિમરણનિવૃત્તાન્ તાન્ જિનાન્ સંસ્તુવેઽહમ્ ॥૩૧॥

માલિની

સકલ શુભગ વર્ણ દુઃખ સંસારતીર્ણ
 અચલ મુખસ્વરૂપ સિદ્ધિસ્થાન પ્રપન્ન;
 વિગત સકલ કર્મ ત્યાં નથી જન્મધર્મ
 જિનપતિ શુષ્ક ગાઉ તે તે જ સર્વજ્ઞ ના હું. ૩૧

વિશ્વમાં સર્વોપરી સુંદર વર્ણવાન, સ્વાભાવિક આત્મીય જ્યોતિના ધારક, દુઃખમય સંસારને તરી જનાર, શાશ્વત (અચલ) મુખમય, સ્વરૂપને પ્રાપ્ત કરનાર, સકલ (અણ) કર્મોથી સર્વથા રહિત, સર્વ ભાવને સ્પષ્ટ રીતે હસ્તામલકવત્ જાણનાર અને જન્મમરણના ફેરાથી છૂટી જનાર એ પવિત્ર જિનેન્દ્ર ભગવાન સિદ્ધ પ્રભુને હું નમસ્કાર કરું છું.

છત્તીસગુણસદ્ધિયાણ, સમયાધર્મેણ કમ્મહન્તૂણં
કિરિયાનાણધરાણં, અદ્વિચસત્થે મહુરવાયગાણં ॥૩૨॥
મણુવવયણેરત્તા, જેસિકિત્તિવડ્ઢયન્તિ જીવા
સોમ્મસ્સવંતાણં, આયરિયાણં ણમોત્થુ અમ્હાણં ॥૩૩॥

પદ્ત્રિંશદ્ગુણમૃદ્ભ્યઃ, સમતાધર્મેણ કર્મહન્તૃભ્યઃ
જ્ઞાનક્રિયા ધરેભ્યઃ શાસ્ત્રાણ્યધીત્ય મધુરવાચકેભ્યઃ ॥૩૨॥
મનોહ્રવચનેરેત્કાઃ, યેપાં કીર્તિ વર્ધયન્તિ જીવાઃ
સૌમ્યસ્વરૂપવદ્ભ્યઃ, આચાર્યેભ્યો નમોઽસ્તુચાસ્માકમ્ ॥૩૩॥

વસંતતિલકા

છત્રીસ સદ્ગુણ ધરી સમભાવ યુક્ત
જ્ઞાન ક્રિયાધર સુવાચક શાસ્ત્રપૂર્ણ;
સદ્ગોષ્ઠ જ્ઞાન કરતા જગજંતુઓને
આચાર્ય કીર્તિધરને મુજ વંદના સો. ૩૨, ૩૩

હિતમ પ્રકારના છત્રીસ ગુણોને ધારણ કરનાર, સમભાવદારા પ્રાપ્ત કરેલા ધર્મથી કર્મરૂપ થતુને હણનાર, ક્રિયા અને જ્ઞાન બન્નેને ધારણ કરનાર, શાસ્ત્રમાં અખ્યાત કરીને અમૃતમય પ્રવાહન દેનાર, અખ્યાત અને વાંચન આપનાર અને જંમના મનોજ વચનમાં મુજ,

વડેલા અગ્નિ હોયો કર્મોનું મુખ્યનિવાર છે છે એવી અર્થ સંપદા-
પ્રાપ્તિ તથા મોક્ષ રૂપ પ્રાપ્તિ કરનાર એ આમાર્ગ બ્રહ્માનાને આમાર્ગ
નમન હો.

આર્યો

અહીંચામદ્યમે, સમં કામ્નેહિ કરંચ જો જુલં ।

પાત્યંદિમાનમ્, મધ્યસત્ત્વમર્ચિતુચ્ચલે જો ॥૩૪॥

મધિચર્ચીવપાંડોમેન, મંચં દુષ્ટા જયંતિ નિજમાર્ગ ।

તવમિષ્ઠો નિમ્નમ્, ઉપજ્ઞાચમે તે સન્ના વંદે ॥૩૫॥

મદ્દદાંમાન્યગીત્વ, મનં કર્મભિઃ કુર્વંતે સુલં ।

પાપણિમાનમ્, શાસ્ત્રસત્ત્વમેવેદ્યિ કુશલાન યાન્ ॥૩૬॥

મધિચર્ચીવપાંડોમેન, દુષ્ટાં દુષ્ટા નયન્તિ નિજમાર્ગ ।

તવમિષ્ઠો નિમ્નમ્, ઉપાધ્યાયકાન્ તાન્ સદ્ગુરુવંદે ॥૩૭॥

વસ્ત્રંતતિલકા

પાખંડબંધ કરતા અગિયાર અંગો

શીખી મુચુદ્ધ કરતા નિજધર્મ સાંગે;

શંકા નિવારી જનને નિજધર્મ સ્થાપે

નિમોટ્ટી દાન્ત નરુ પાઠક સાધુહરે. ૩૪-૩૫

જેઓ અગિયાર અંગોને બધી તરફ પામીને દેવજી કર્મ સાથે જ
સાચું મુદ્ધ કરે છે (અર્થાત્ વિદ્યાને મેળવી દૃઢ રીતે પ્રવૃત્તિઓને
દેખાવીને અપાવવાની જ પ્રવૃત્તિ કરે છે), પાખંડી શાસ્ત્રોના પરાભ્ય
કરવામાં, તેમને ઠેકાણે લાવવામાં તેમ જ સાચામાંથી સત્યનું મંથન
કરવામાં પણ જે દૃઢજ છે તથા બાવિડ હોવાને વિદ્યાભ્યાસ કરાવી

વિશ્વમાં સર્વોપરી સુંદર વાર્ધુવાન, સ્વાભાવિક આત્મીય જ્યોતિષઃ
ધારક, દુઃખમય સંસારને તરી જનાર, શાશ્વત (અગત્ય) ગુણમય,
સ્વરૂપને પ્રાપ્ત કરનાર, સકલ (અટ) કમોંથી સર્વથા રહિત, સર્વ
બાવને સ્પષ્ટ રીતે દસ્તાવેજકવત્ જાણનાર અને જન્મમરણના ફેરોથી
છૂટી જનાર જે પવિત્ર જિનેન્દ્ર ભગવાન સિદ્ધ પ્રભુને દ્વં નમસ્કાર
કરું છું.

છત્તીસગુણસદ્દિગ્ધાણ, સમગ્રાપર્મેણ કમ્મહન્તૂર્ણ
કિર્તિગાનાણભગણં, અદિગ્ધસન્ધે મહુરવાગમાણં ॥૩૨॥
મણુજાતગણેરજા, જેમિકિર્તિવદ્ધયન્તિ જીવા
સોન્મહારંગનાણે, આગમિયાણં જમોન્ધુ અમ્હણં ॥૩૩॥

વર્ધિગાત્મગુણગદ્ધ્યઃ, સમગ્રાપર્મેણ કમ્મહન્તૂર્ણઃ
જ્ઞાતીકયા પર્મેયઃ શાશ્વાત્યવીર્ય મણુજાતગદ્ધ્યઃ ॥૩૪॥
મણુજાતગણેરજા, જેમાં કીર્તિ વર્ધેયાન્તિ જીવા
સોન્મહારંગનાણે, આગમિયાણં જમોન્ધુ અમ્હણં ॥૩૫॥

જે પાંચ સમિતિ તથા ત્રણ સુમિત્ર સત્યધનના નગદ નાણાંને જ રાખનાર, સંયમ(સત્તર પ્રકારે સંયમ)નો ભાર વહન કરનાર (સંયમ નિર્વહન કરનાર) જ્ઞાન તથા ક્રિયાના ભંડાર, પાપકર્મ અને વિક્રયાને મારવામાં તે કાળ સત્સમાન, સંસારમાં કપાયગ્રી અગ્નિને દારવામાં જળ સમાન, સ્વાધ્યાય તથા ધ્યાનમાં મસ્ત રહેનાર, ધર્મદ્વારા પાપના પ્રગ્લસક, દાનિત શુશ્રૂષી યુક્ત તથા દોષોને દગ્ધનાર એવા પવિત્ર મુનિરાગ્નેને પણ હું મન, વચન અને કાપાયી નમસ્કાર કરું છું.

અનુષ્ટુપ

સયા દેવં ગુરું ધર્મં, ચારાહિત્તા સુભાવજો ।
સાહયામિ હિયં તત્ત્વં, અન્નંતેન્છામિ કણ્ઠુહ ॥૩૮॥
સદા દેવં ગુરું ધર્મં, ચારાધ્ય દિસુભાવતઃ ।
સાધયામિ હિતં તંત્ર્યં, અન્યન્તેન્છામિ કર્હિચિત્ ॥૩૯॥

અનુક્રુપ

દેવ ગુરુ તથા ધર્મ
આરાધીને સુભાવથી;
કલ્યાણુ ધ્યેયને સાધું
ખીજી આશા કંઈ નહિ. ૩૮

દમેશાં ઉપયુક્ત રીતે હું દેવ, ગુરુ અને ધર્મની આરાધના કરું એ મારી ભાવના છે. દેવ એટલે જિનેશ્વર દેવ (રાગદેવથી રહિત), ગુરુ તે નિર્મય મુનિ (નિર્દોષ સાધુવૃત્તિવાળા) તથા ધર્મ તે (સત્ય ધર્મ) આ ત્રણે તત્ત્વને આરાધી હિતની સાધના કરું છું. ખીજું કંઈ પણ કોઈ સ્થળે હું ધ્રુવજો નથી. માત્ર જીવન સુધી તે ત્રણે તત્ત્વનો આરાધક બનું અને મરણુ આવે ત્યારે-

શંકાસમાધાન કરી કુશંકાદિ દોષોનું નિવારણ કરી નિજમાર્ગમાં
(આત્મિક પ્રવૃત્તિમાં) જોગો સ્થિર કરી શકે છે એવા મહત્વરહિત અને
તપસ્વી ઉપાધ્યાયશ્રી મહારાજને હું હંમેશાં નમસ્કાર કરું છું.

આર્યા

સુમદ્ગુત્તિધનધરંગં, સંજમભારે કિરિયામંડારે
અવલ્લવિક્કહામારે, કસાયવણિજલે ચ સંસારે ॥૩૬॥

સજ્જાયજ્ઞાણરક્તે પાવણાસગે ચ ધમ્મઓ સ્વન્તે
મણેણ વચસા વન્દે, કાયેણ તં હૃદયદોસે સંતે ॥૩૭॥

સુમતિગુત્તિધનભાજઃ સંયમભારાન્ ક્રિયાદિભણ્ડારાન્
અવલ્લવિક્કથામારાન્, કપાયવહ્નિજલાનિવ સંસારે ॥૩૮॥

સ્વાધ્યાયઃશ્યામરક્તાન્, પાપનાશકાન્ ચ ધર્મતોક્ષાન્તાન્
મનસા વચસા વન્દે, કાયેણ ચ તાન્ હૃતદોષાન્ સાધૂન્ ॥૩૯॥

જ્યાં નિત્ય પાંચ સમિતિ ત્રણ શુભિભાન
ને ત્યાગ, સંયમ, ક્રિયા, ધનનાં નિધાન;
જ્યાં ક્ષાન્તિ દોષ સમવા જ્ઞાના સમાન
ને ધ્યાન, પાપ વિક્કથા હણવા કૃપાળુ. ૩૬

સ્વાધ્યાયરક્ત દુરિતોધ વિદારનાર
સંયમર પાર કરનાર અધર્મધારક
જે છે ગુણેન ગુણવંત મહાંત તેને
કાયા વન્દો મન શરી નમું વારવાર. ૩૭

જે પાંચ સમિતિ તથા જુદા જુદા સંસ્થાના નગર નાણાંને ૪
 રાજ્યનાર. સંવેશ(તેના પ્રકારે સંવેશ)ને આર નવન કરનાર (મંત્રી
 વિષયના કરનાર) અને તથા દિવાના સંકાર, પાપકર્મ અને વિકાસને
 મરવામાં છે. કારણ કે સંવેશમાન, સંવેશમા કારણથી અસ્તિત્વે રાજ્યમાં
 રજા સમાવ, કયામાવ તથા કયામાં મરત કરનાર, મર્યાદા પાષના
 પ્રત્યક્ષ, કારણે સુખથી મુક્ત તથા રોષને લગુનાર એવા પવિત્ર
 મુનિશાસ્ત્રને પણ દુઃખ, પશન અને કાળથી નમસ્કાર કરે છે.

અનુષ્ટુપ

મત્તા દેવં મુનં પત્તં, વારાહિતા મુમાયમો ।
 સાધ્વામિ દિત્તં તત્ત્વં, જન્મનેન્દ્રામિ કષ્ટદુઃ ॥૩૮॥
 મત્તા દેવં મુનં પત્તં, વારાહ્ય દિસુમાયનઃ ।
 સાધ્વામિ દિત્તં તત્ત્વં, જન્મનેન્દ્રામિ કર્દિશિન ॥૩૯॥

અનુષ્ટુપ

દેવ શુરુ તથા ધર્મ
 આરાધીને સુખાવધી;
 કલ્યાણ પ્રેયને આધુ
 બીજી આગા કંઈ નહિ. ૩૮

લગેલાં ઉપદેશ રીતે દુઃખ, શુરુ અને ધર્મની આરાધના
 કરે એ મારી જાવના છે. દેવ એટલે મિત્રેશ્વર દેવ (રામદેવથી સંદિત),
 શુરુ તે નિર્મલ્ય મુનિ (નિર્દોષ સાધુશક્તિવાળા) તથા ધર્મ તે (સ્વ
 ધર્મ) આ વળે તત્ત્વને આરાધી દિવની સાધના કરે છે. બીજું
 કંઈ પણ કાર્ય ક્યયે દુઃખજનો નથી. માત્ર જીવન સુધી તે વળે
 તત્ત્વને આરાધક જનુ અને મરણ આવે ત્યારે—

પાર્શ્વ

જાન જીવિત મર્ગમિત માર્ગપ્રસાદે મે મિયા મગમે ।

પંડિતમરણં મર્ત્યું, પતે મર્ગમિત મમેત દુઃખીમિ ॥૩૯॥

ચાનજીવીવેગમર્ત્ય, નિત્યં મે મ્યાનમાધ્યાનરત્નમ્ ।

ધિયે દિ નાતે મરણે, પણિત મરણં તદેત નેચ્છામિ ॥૪૦॥

શાહુદ

છેલ્લા શ્વાસ સુધી નિરંતર રહો, આ સંયમી ભાવના,
અધ્યાત્મ સ્થિતિમાં વહો મુજ ઉરે, કલ્યાણની સાધના;
આવે કાળ ભલે વિપદ શિર પડે, ના દુઃખ કે વાસના,
થાને પ્રાપ્ત સુધર્મ અંત સમયે, એકે જીજ્ઞા આશ ના. ૩૬

-છેલ્લો શ્વાસ જીવનનો નીકળે ત્યાં સુધી હું અધ્યાત્મમાર્ગમાં
જ લીન રહું.

“ અપૂર્વ અવસર એવો ક્યારે આવશે ”

“ ક્યારે થઈશું બાહ્યાન્તર નિર્ગંથ જો. ”

આ જ સંયમી ભાવનાની મનમાં ધૂન રહે તેમજ તેવા પ્રકારનું
જ ધ્યાન રહેવાથી મૃત્યુ પ્રાપ્ત થાય ત્યારે હું પંડિત મરણ મરું, અને
વિપત્તિઓમાં પણ ધર્મિક જની રહું તે જ ઇચ્છા છે. બસ, આ
સિવાય મારી કશી ઇચ્છા નથી.

ૐ શાન્તિ:

વંદિતુ પ્રતિક્રમણુ

(વંદિતુ સૂત્ર પરથી)

ત્વમેવ માતા ચ પિતા ત્વમેવ,
ત્વમેવ બંધુશ્ચ સગા ત્વમેવ,
ત્વમેવ સ્વામી શરણાગતાનામ.
ત્વમેવ સંસાર નિવારકોઽસિ.

શાદૈવ

જાને આપ ત્રિલોક વ્યાપક છતાં સ્વાધીન સંસારથી,
ને તેથી પ્રભુ આપનાં અવનિથી મંદિર બિંદે રહ્યાં;
આવું છું જિનદેવ ! તોય શરણે બિર્મિવિમાને બિડી,
વંદું છું વીતરાગ ! આપ ચરણે અર્ધ્યો ધરી અંગનાં. ૧
સર્વે સાધુજનો વહે નદ બની ઓ સિન્ધુ આપ પ્રતિ,
હું બિન્દુ બની એમના વહનમાં લેળાઈ લાવે તમી;
રાખીને નિજ દષ્ટિને નિજ પ્રતિ^૧ ટાળી વિલાવો બધા,
સંભારું મમ સાધુના ત્રુટી હવે હો સૂક્ષ્મ કે સ્થૂળ વા. ૨

અનુક્રુપ

જ્ઞાન દર્શન, ચારિત્ર્ય, ત્રિપુટી નિજ લાવની;
સ્વચ્છ એ આરસી મારી, હાથ લૂછી પ્રતિક્રમું. ૩

---

૧ ...નગતમા તરફ. ૨ એ આરસી પ્રતિ-અર્થાત સચ્ચિદાનંદ
જઈ છું.

第一、二、三、四、五、六、七、八、九、十、十一、十二、十三、十四、十五、十六、十七、十八、十九、二十、二十一、二十二、二十三、二十四、二十五、二十六、二十七、二十八、二十九、三十、三十一、三十二、三十三、三十四、三十五、三十六、三十七、三十八、三十九、四十、四十一、四十二、四十三、四十四、四十五、四十六、四十七、四十八、四十九、五十、五十一、五十二、五十三、五十四、五十五、五十六、五十七、五十八、五十九、六十、六十一、六十二、六十三、六十四、六十五、六十六、六十七、六十八、六十九、七十、七十一、七十二、七十三、七十四、七十五、七十六、七十七、七十八、七十九、八十、八十一、八十二、八十三、八十四、八十五、八十六、八十七、八十八、八十九、九十、九十一、九十二、九十三、九十四、九十五、九十六、九十七、九十八、九十九、一百。

2000年 12月 25日 星期五
 第 1000 号
 第 1000 号
 第 1000 号

2. 2. 1. 4 此處應注意
 2. 2. 1. 5 此處應注意
 2. 2. 1. 6 此處應注意
 2. 2. 1. 7 此處應注意

॥ श्री गुरुभ्यो नमः ॥
 ॥ श्री गुरुभ्यो नमः ॥
 ॥ श्री गुरुभ्यो नमः ॥
 ॥ श्री गुरुभ्यो नमः ॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय
नमः सदाशिवाय नमः

[illegible]

ને સ્થાવરો ચેતન મુક્ત વિશ્વનાં,
વિવેક ને ત્યાં ઉપયોગ શીખવે. ૧૬

પે'લા આહો આ અભ્યુત્થાનમાં બારી,
હે વિશ્વખંધુલ્ય તણી વિચારણા;
એ આદ્યું જે નિનદેવ ભાવથી.
બુદ્ધિ પ્રભુ તોય હું મૂઠ સ્વાધથી. ૧૭

હિંસા થઈ તે ફરીને હું ચિત્તવું;
ને એ અહિંસાવતને અમાચરું;
રાખી હવે સંયમ શ્રેય ચિત્તમાં,
કરું ક્રિયા હું સઘળી વિવેકથી. ૧૮

બીજા મતે સત્ય તણું માહાત્મ્ય છે,
જેથી અહિંસા મત ચોલતું બદે;
મૃધા અહિંસા કદીયે મળે નહિ,
સત્યે અહિંસા વડતી સખી બની. ૧૯

ન્યાયાલયે કુટ વિચાર લેખથી,
કુટકલે કે ભય લોભ કોપથી;

૧ પૃથ્વી, વાયુ, પાણી, અગ્નિ ને વનસ્પતિનો સમૂહ કાયિક.
૨ વિવેક એટલે સત્યાસત્યનું પૃથક્કરણ ને ઉપયોગ એટલે સત્ય પ્રતિ
ગમન. ૩ સંયમલક્ષીપણથી જ આચરણમાં અહિંસા કિતરે છે ને
દે છે મારે. ૪ ન્યાયમંદિરમાં દુશ્મનોટા વિચાર લેખાદિથી.

સ્વનારી મર્પોદિત જાહનારી,
 પ્રયત્ન કે સાધક જાહનારી;
 જે જાહનારી વૃત્તિ કામનારી,
 તે જાહનારી નહિ જાહનારી. ૨૫ થ.

ને પાંચમું જાહ પરિશોદોની,
 આસક્તિથી સજ્જનને નિવારે;
 જે વાસના સિંચતી લાલસા તે,
 તૃપ્તિ તથા લોભ વળી શમાવે. ૨૬

પાંચે પ્રતોમાં ત્રુટીઓ થઈ જે,
 વ્યાપાર વૃત્તિ અથવા રૂઢિથી;
 વાણી તથા ઈર્ષ્ય મને કરીને,
 તે ચિત્તથી દૂર કરું હવે હું. ૨૭

વેદે છે, તે સાધકની સંસ્કારશ્રેણી પડી જવાથી ક્રિયાથી તે સાધક
 છૂટી શકતો નથી. બિલકો વધુ અંધાય છે. વારંવાર વિલાપ તરફનું
 વૃત્તિનું વહન એ કારણે થાય છે. આવી અશુદ્ધિ તે પ્રારબ્ધજન્ય
 નહિ, પણ ક્રિયામાણુની જાણુવી. ક્રિયામાણુની અશુદ્ધિ ભોગવી લેવાથી
 શુદ્ધિ થતી નથી. આવી સ્થિતિવાળા સાધક માટે તે તે વસ્તુના
 ભોગને બદલે ત્યાગ એ જ કામના નિવારવાનો રાજમાર્ગ થઈ પડે છે.

૩ કામનાની બે બાબત.

માણવી

અર્થ : મનુષ્ય

યમ શુભમય એ લોક માંડેને પાંચવામાં,
 જનનિદુષ્ટ સ્વરૂપે દિવનાં પ્રમથાણે;
 શુભદ વડે મારે એ વાર મિલત મનોમયી,
 અમુક રસ રૂપે એ આપત જ્યાંમુલ્ય. ૨૬

ચિત્તવિધી

ચિત્તાની મનોદા સ્વભાવ રિત જામે નિતમતે,
 પદાર્થો માટેની યમ સદી તથા દુષ્ટ ન વળી;
 જ્યાં પૂર્ણપામે મળે કૃતિ મદી એ સતિ મર્ધ,
 હમે જેલે જીને શુભમય નિમે હું પ્રતિક્રમું. ૨૭

અમલ્ય ને કામ વધારનારાં,
 રસાળા એ જોજન પાન કર્મ;

૧ ચિત્તાની રસામાં નિતદષ્ટિએ ગોખ દેતુઓ નો પળા,
 પરંતુ પરમ દેતુ નો એ જ છે કે, માનવી વ્યાં જન્મો નોપ
 જ વિશ્લેષણોથી કાપનો દકષ્યંક મેળવવાં રજા ! અન્ય :
 જ્યાં જીવન છો માનવીજન્મઆદિના દક્ષે મૂંડવી જોવાનો કે
 નાનો દોષ રહો છે અને નિતદષ્ટિએ એ વિમલનુવનો
 અસામંજસ્ય વ્યાપે છે.

જલે મલોનો વિધુ છે પ્રમાદ,
નિદા સમાં નિર્દયભાવે દેઠ;
તે બાળથી ચિત્ત મવાય ભાદે,
સંસારના બંધ નિખિડા ધારે. ૩૪

નિવૃત્તિમાં ચિત્ત વિદ્યપવાનું,
વધુ વધારે બધા રાગ દેખ;
તેથી પ્રજુ સો! નુજ જાણિ સોધ,
સંકલ્પ સાચું ચરણું જ પાડું. ૩૫

આધુન્યનોમાં નુજ ભાવ રેખી,
પરું મદા શિષ્ય શિષ્યે બનીને;
સેવા અને જાણિ સમર્પણથી,
અત્સંગ રંગે મુજ અંગ રંગું. ૩૬

સૌ સત્જનોના શુભ દે પ્રમોદનું,
અશાધુભાવેય રહું તટસ્થ;
વિરોધ વૃત્તિ કૃતિ કે વિચારે,^૨
સર્વત્ર મેત્રી અનુકંપભાવે. ૩૭

મૃત્યુ તથા જીવનમાં અમલ્લ,
નિન્દા પ્રશંસા અપમાન માને;

સાદ, તીવ્ર, જટિલ.

બાજક. ૨ તન, મન ને સધનોપવેગી પદાર્થની અપરંપુ
૧. ૩ વિરોધી વિચાર, વિરોધી ભાવના અને વિરોધ કર્મથી.

પ્રલોભનો સંકટમાં ચહેલું^૪
એ સ્વત્વને આજ ફરી સ્મરું છું.

કાચાથી કાચાના દોષો, વાચાથી વાકચના
મનથી મનના ટાળું, મતના અતિ.

સમિતિ પાંચ ને ગુપ્તિ, ગણ એ આ
માતૃરૂપે^૫ ફરી ધારી, સમ્યગ દષ્ટિ

ભાવના

લોકે રહ્યાં આસ્રવ સ્થાન િ
સમ્યક્ત્વીમાં સંવર રૂપ
પ્રજાપ્ત^૬ એ દેવલિધર્મ^૭
આશાધવા વીર્ય વહું.

૪ મત પ્રતિજ્ઞા કાળે ફળસ્વરૂપે જે
વાતને ફરી તાણ કરું છું. ૫ માતા
ભાવે દેખે છે તથા રૂપે. ૬ દર્શાવેલ—
સાર-અજ્ઞેડ તત્ત્વ.

* તે ભૂમિકા પામ્યા પછી જીવને
લાગતાં નથી. એનું રહસ્ય એ છે કે
જીવાત્માઓ-પાપકર્મની ક્રિયા કરતા જ ન-
નિગૂઢ તથા નિર્ગિડ મૂઢસ્વાર્થ છે તે
સ્વયં વિરમી જાય છે. એટલે જ તેઓ જે
સ્વ અને પર ઉભયનું એકાંત હિત સમાયેલું
શ્રેયનો માર્ગ છે, એમાં વ્યક્તિ અને વિશ્વ
રીતે સમાયેલું છે.

સી ઓઘસંજા^૧ અળગી કરીને,
 ને લોકસંજા^૨ મધળી તરીને;
 પ્રમાદ દીણા ઉપયોગ યોગે,
 શમાવું પેલા ચિત્તવૃત્તિવેગ. ૪૨

થતાં પ્રભુજી ! ક્રિયમાણુ શુદ્ધ,
 ને શીઘ્ર પ્રારબ્ધપડે વિંખાશે;
 વંટોળમાં ને મુજ નાવ ડોલે,
 તે આપને આપ જ એક ટેકા. ૪૩

નિર્મંથતા આંતર બાહ્ય સાધી,
 નિલેપ થઈ બંધન સર્વ ટાળી;
 પામી પ્રભુ ! કેવળ જ્ઞાન પૂર્ણ,
 ધ્યેયાકૃતિઃ રૂપ બનું અનંત. ૪૪

અચલ અદ્વર^૪ ધામ નિરામયજ^૫
 શિવજ સનાતન^૬ સ્થાન સુનિર્ગય;

સદજ સંવર થયા પછી પ્રારબ્ધાદય વિના કર્મબંધનોનાં
 તો તરફ ચિત્તવૃત્તિ પ્રેરાતી જ નથી, અને જ્યારે જ્યારે પ્રેરાય
 ક્રિયમાણુ સંબંધી તપશ્ચરણથી વૃત્તિની શુદ્ધિ કરી તે જીવાત્મા
 નું સમર્થ બની રહે છે, પછી પતનક્રિયા કે પતનદશાનાં દર્શન
 થતાં.

વિચારી અધ્યઅનુકરણ. ૨ એકાંતિક કામના, લૌકિક કામના.
 અવિનશ્વર. ૫મ આરોગ્યપૂર્ણ. ૫મ કલ્યાણકર.

કો સંપાદનનાં અક્ષરો પડેલે,
 એ સંપાદનનાં અક્ષરો પડેલે,
 પ્રમાણ લીધાં તપસ્યેનાં લેખે,
 સંપાદનનાં લેખે વિનયનિયમે. ૪૨

પણ પ્રજા! દિવસનાં મુદ્દે,
 ને રાત્રીનાં અંતર્યામી તિબલે,
 પડેલાં છે મૂળ નામ પડેલે,
 એ વાપરેલાં નામ ને એ પડેલે. ૪૩

નિર્લેપનાં લેખે લખે નામી,
 નિર્લેપનાં લેખે લખે નામી,
 પાત્રી પ્રજા! લેખે લખે નામી,
 પોષાકનિર્લેપનાં લેખે લખે નામી. ૪૪

અલગ અલગનાં નામ નિર્લેપનાં
 વિષયનાં અલગનાં અલગનાં નિર્લેપનાં

મદદ સંપદ મદદ પદી પ્રાદ્યુષ્ય વિના કમલમોનાં
 ઉમિતો તરે વિનયનિ પ્રેરણી ને નામી, અને લખે લખે પ્રેરણ
 પદે વિનયનિ પ્રેરણી તપસ્યેનાં લેખે, સુદિ કદી તે જ્યાંમા
 સંપદનાં અક્ષરો પડે છે, પદી પદનિષ્ઠા કે પદનિષ્ઠાનાં અક્ષરો
 પડે પડે.

— નામનાં લેખે લખે લેખે લખે.

આયુનરા^૧ વૃત્તિ યુક્ત દશા જ એ;
પરમ મુક્તિ મુળોધી^૨ બીજે ક્રમે. ૪૫

બોધી બીજ્યા-૦-આ

મંદાક્ષાન્તા

પાપો મારાં, તમ ચરણમાં, મેં કર્યાં છેક ખુદ્દાં,
આપી બોધી, બીજ પ્રભુ^૩ હવે, આપ ટાળો^૪ ઉપાધિ;
બ્યાં બ્યાં હોવા, તમ શુણ્ણિધિ, અંશ વહેતા જ વિશ્વે,
ચાચું સૌને, મમ હૃદયમાં, આપનો વાસ હોલે. ૪૬

શિખરિણી

સદા અંગો મારાં, સકળ વહલે આપ ચરણે,
અને કર્મો મારાં, સકળ વહલે, સર્વ હિતમાં;
પ્રીતિ ક્ષાન્તિ^૫શાન્તિ, સરળ શુચિને^૬ સત્યમય આ,
ટકે દેવી લાવો, સતત ભવ પર્યાંત મુજમાં. ૪૭

૧ અનાદિ. ૨ બ્યાંથી પુનઃ સંસારભ્રમણ નથી એવી
સ્વભાવસ્થિત દશા વર્તે છે. ૩ તે પરમ મુક્તિ ક્ષાયિક સમ્યક્ત્વથી
ત્રણ કે ચાર ભવે નિશ્ચયે મળે છે. ૪ ક્ષાયિક સમકિત. ૫ ઉપાધિ
ટાળો અર્થાત્ સમાધિ આપો. પરમાત્મા પાસે યાચવું અને પોતાના
સ્વભાવ તરફ વળવું એ બન્ને એક જ છે. ને એ ઉચ્ચ દશાનું
બીજ ક્ષાયિક-સમકિત (જેનદશિ) છે. ૫ ક્ષમા, ૬ પવિત્ર. ૭ કાયમ-
યાવન જન્મમરણરૂપ સંસાર દો ત્યાં લગી, નિરંતર.

ક્ષમાપના

હવે સૌ પ્રાણીઓને હું,
જમાવું સર્વથા જમું;
સુધા અદ્વૈતની પીવા,
વૈર ઝેર બધાં વસું.

દ્રવ્ય પ્રતિક્રમણ તથા ભાવ પ્રતિક્રમણ
તોટક

અપદૃત્ય તણા પથથી વળવું;
વળી સત્ય તણા પથમાં પડવું;
ધરું દ્રવ્ય વિશુદ્ધ પડિક્રમણું,
વળી ભાવ થકી પણ પૂર્ણ થજો. ૧

અહંત છો મંગલ રૂપ આપ,
સિદ્ધો તથા સાધક સાધુધર્મ;
સત્યાત્મ સૌ મંગલ મંગલોમાં,
મત્યે ભરું છુવન માંગલિક. ૨

૧ અસત્ય તરફ જંગાણુ છે ત્યાં પ્રતિક્રમણુ છે અર્થાત્ પાછા ફરવાપણું છે, પણ સત્યમયતા છે, ત્યાં જ અપ્રતિક્રમણુ છે. જો અપ્રતિક્રમણીય સદૃશ દશા પામવા માટે જ પ્રતિક્રમણુ છે. સર્વથા ભાવ પ્રતિક્રમણુ બોધી બીજ પછી મુલલ છે, કારણ કે ત્યાં તે દશામાં સંવર સદૃશ છે. પણ જો દશા ન હોય ત્યાં લગી દ્રવ્ય પ્રતિક્રમણુ ગણાય!

અપારનાં પુનિ ગુણ દશા જ એઃ
પરમ સુખિ સંગોપી^૧ બીજ દુઃખે. ૪૫

ગોપી બીજ્યા-૦-ગા

મંદાકાન્તા

પાપો મારાં, તમ ચરણમાં. મેં કર્યાં છેક ખુદાં,
આપી ગોપી, બીજ પ્રભુ^૨ સવે, આપ ટાળો^૪ ઉપાધિ;
લ્યાં લ્યાં હોવા, તમ શુભનિધિ, અંશ વહેતા જ વિશ્વે,
યાચું સીને, મમ હૃદયમાં, આપનો વાસ હોલો. ૪૬

શિખરિણી

સદા અંગો મારાં, સકળ વહલો આપ ચરણે,
અને કર્મો મારાં, સકળ વહલો, સર્વ હિતમાં;
પ્રીતિ ક્ષાન્તિ^૫શાન્તિ, સરણ શુચિને^૬ સત્યમય આ,
ટકે દેવી લાવો, સતત લવ પર્યંત મુજમાં. ૪૭

૧ અનાદિ. ૧ લ્યાંથી પુનઃ સંસારભ્રમણ નથી એવી
સ્વભાવસ્થિત દશા વર્તે છે. ૨ તે પરમ સુખિ ક્ષાયિક સમ્યક્ત્વથી
ત્રણ કે ચાર લવે નિશ્ચયે મળે છે. ૩ ક્ષાયિક સમકિત. ૪ ઉપાધિ
ટાળો અર્થાત્ સમાધિ આપો. પરમાત્મા પાસે યાચવું અને પોતાના
સ્વભાવ તરફ વળવું એ બન્ને એક જ છે. ને એ ઉચ્ચ દશાનું
બીજ ક્ષાયિક-સમકિત (જેનદૃષ્ટિ) છે. ૫ ક્ષમા, ૬ પવિત્ર. ૫ કાયમ-
યાવત જન્મમરણરૂપ સંસાર હો ત્યાં લગી, નિરંતર.

હવે સૌ પ્રાણીઓને હું,
ખમાવું સર્વથા ખમું;
સુધા અદ્વૈતની પીવા,
વેર ઝેર બધાં વમું.

દ્રવ્ય પ્રતિક્રમણ તથા ભાવ પ્રતિક્રમણ

તોટક

અપદ્મલ તણા પથથી વળવું,
વળી સત્ય તણા પથમાં પડવું;
થયું દ્રવ્ય વિશુદ્ધ પડિછમણું,
વળી ભાવ થકી પણ પૂર્ણ થને. ૧

અહિંત છે મંગલ રૂપ આપ,
સિદ્ધો તથા સાધક સાધુધર્મ;
સત્યાત્મ સૌ મંગલ મંગલોમાં,
સત્યે ભયું જીવન માંગલિક. ૨

---

૧ અસત્ય તરફ ખેંચાણ છે ત્યાં પ્રતિક્રમણ છે અર્થાત્ પાછા ફરવાપણું છે, પણ સત્યમયતા છે, ત્યાં જ અપ્રતિક્રમણ છે. એ અપ્રતિક્રમણીય સદૃશ દશા પામવા માટે જ પ્રતિક્રમણ છે. સર્વથા ભાવ પ્રતિક્રમણ બોધી બીજ પછી સુલભ છે, કારણ કે ત્યાં તે દશામાં સંવર સદૃશ છે. પણ એ દશા ન હોય ત્યાં લગી દ્રવ્ય પ્રતિક્રમણ ગણાય!

પતિત પાવન

(અનંત-૧)

આવશ્યિકા પરમશક્તિ, બાહ્યા નિબળ મહેશ્વર,
રામ કૃષ્ણ કદિ કોઈ, શુદ્ધ, અર્ધાન્ત મેશ્વર. ૧
વીર, શાશ્વત, હસુ ગિરત ને મદમ્ભક, નાનક,
શંકર, સદ્ગુણનંદ નામ લે કંક પૂજતા. ૨
લાજી શિર, પડું પાય તુંને વંડું લગી લગી,
તેજી, મન, મતિ, પ્રાણ, અમર્યુ શુદ્ધ ભાવથી. ૩
ગુણાભિવ્યંજક પ્રાર્થના

(સન્તતિ-કા)

બા શિવપુત્ર ! તુજ તેજ હીણો બનું જ્યાં,
બાં તો તિમિરપડદા મુજ આંખ આડા;
બાવી જનર્થપથમાં પડતાં ફસાવે,
મીઠાં મલોહન મુને દહને ફસાવે. ૪
હું મોઢે !! શૂળ !! નવ લેશ વિવેક જાણું;
હું જાણી જાણ મુજને ન વિચાર આણું;
જાણી જાણ જીવર અંધતણા સહારા,
પાસ ન પાસ કહું તે જ હવાલ મારા. ૫

અલક્ષ્ય આ લક્ષ્ય ગણ્યું ન જ્ઞાન,
અપથ્ય કે પથ્ય ન શુદ્ધ સાન;
ભાંગી પ્રતિજ્ઞા લઈ પ્રાણપ્યારી,
કીધી ખૂરી આ રસનાની ચારી. ૨૦

અર્થાજ્ઞના કાજ કર્યા પ્રપંચ,
અધર્મની ભીતિ ન રાખી રંચ;
બુગારખોરી શઠતા કુસંગ,
ભ્યારે ન પામ્યો ધનના પ્રસંગ. ૨૧

મિત્રો તણી સ્નેહ સુધા સુકાવી,
ઋણી બની મૂડી બધી ગુમાવી;
રોતાં કરાવી સ્વજનો સુસાથી,
વિડંબના ગાંઠ કુટુંબ બાંધી ૨૨

સમાજ ને દેશ તણાં ઋણોથી,
ભરેલ આ દેહની પૂર્ણ પોથી;
ભણી ભુલાઈ શ્રમભ્રવિતાની,
રે ! મૂઢસ્વાર્થે ગઈ જિંદગાની. ૨૩

અધર્મને ધર્મ બનાવી બેઠો,
અસત્યને સત્ય મનાવી બેઠો;
હરામહાડે શ્રમ તુરંધ માની,
વિકલ્પ દોટો કરી આંબવાની. ૨૪

આ નીચ આ ઉચ્ચ સવર્ણ-ધર્મે,
અસ્પૃશ્ય આ સ્પૃશ્ય નિષેધ કર્મે;

વા'લા ! વેગે વિપમ પથમાં ક્ષાન્ત છું ભાળ લેજે,
 હરે હો તો ફિલ ધરી દયા દિવ્યચક્રુ જ દેજે;
 તું સંસારે ઉદધિ તરવા નાવડી એક મારી,
 યાકેલાને વિદટ રણમાં છાંયડી એક તારી. ૩૬

ફાંકો રાખી મનહ વિભુ હું ગર્વ ટોચે ચડેલો,
 લૂલી કાયા ફૂલી ગર્ભ છતાં ઓઘમાં તું ઉભેલો;
 અંધી આંખે નવનજરથી નાથતું નૂર જોયું,
 એ પસ્તાવે મમ ઉર બળે હાયથી હીર જોયું. ૩૭

દોષો ભૂટી વિભુવર ! હવે વા'લથી ગોઠ લેજે,
 પૂર્વાધ્યાસો યદિ હવુ નડે ! જ્ઞાન ઉદ્યોત દેજે;
 જેથી દેવ-પ્રમદ લય-આસક્તિ-આવેશ લાગે,
 શાન્તિપ્રેમી સરસ-સમતા દિવ્ય આનંદ લાગે. ૩૮

અંતિમ સત્ય

(માલિની)

વિભુવનપતિ ! તું હું જો સ્વરૂપે ગાલિન્ન !
 નિજની નિકટ પ્રાયશ્ચિત્ત ને પ્રાર્થના શાં ?
 મન પવન અપાટે લાસલી વિસ્મૃતિમાં,
 સ્વપરિણતિ જગાવા, ગાઉ ગાથા પ્રસન્ન !!

ૐ શાન્તિ:

આપણાં પ્રકાશનો

લે : સંતબાલ

જૈન દષ્ટિએ ગીતા દર્શન ભા. ૧-૨

આદર્શ ગૃહસ્થાશ્રમ (નવી આવૃત્તિ)

માનવતાનું મીઠું જગત ભા. ૧-૨

” ” ” ભા. ૩

ઉત્તરાધ્યયન સૂત્ર

આચારાંગ સૂત્ર

દશવૈકાલિક સૂત્ર

નારીને ચરણે

ગામડાનું હૃદય

અભિનવ રામાયણ

વાતસલ્ય મંજરી

અનંતની આરાધના

સાધક સદચરી

સાધુતાનું જીવન દર્શન

કમરણ શક્તિ

લેખક : નવલભાઈ શા

શાધ

નિર્માણ

મૃતંજી આંક જંગ છ

આપ ”

નર્મના દેયા

સાધ્ય

સાધુતાની પગદંડી

મુદિ પ્રવેશ

સમજ

